Federal Demokreci liklǎndeǐn

Aklankaû (1)

Federal Demokreci sǚkǎnblon tataiphlǒnhtanli

Nein 2021

Taiphlǒnhtan ba beǐ nein 2021, march lǎ 31 daǒ khein preǐ nu. Mahtan sǚkǎnphao talantaǐblondau arǐkaǒ lablān beǐ nein 2022, january lǎ 27 taǔ 29 daǒ khein, prānhtan mabwaǐhtan lahan dò malanklan hǒ preǐ.

Lidî̌

Adî̌

Aklan (1) Takranlai, tarwaǐyaǒ̂

Aklan (2) Pablon dǒ̂ liklǎndeǐnkaǔ aphon lahan (Members of the Charter)

Aklan (3) Tamalaǔ̂htan tamakhlai (bacǒ̂ma) sǔ̂kǎnnǎnkhǔ̂ tayǔkhlai

Aklan (4) Tatyanlan Federal Demokreci sǔ̂kǎnblon taphonhtan tamaǐtakrǒ̂n tamālan

Akaû (1) Sǔ̂kǎnblon tarwaǐkhlai dò htǔ̂htǒn angau aprî

Akaû (2) Bakyǎ tamahtan Federal Demokreci sǔ̂kǎnblon nǎnkhǔ̂, tayǔkhlai tama kanaǒ̂ lahan

Akaû (3) Bakyǎ tamahtan Federal Demokreci sǔ̂kǎnblon nǎnkhǔ̂, akahti tamakhlai lahan

Aklan (5) Taphlai ta-aǔ̂lan

Dwankhlǒ̂n

Federal Demokreci liklǎndeǐn

Federal Democracy Charter

Adǐ̌

Uceinblan dǒ̌ kakhyǔ̌n pǔcaǔ pǔkan mè, sǔ̌pǎn kǎnblonphao aòlǔ aòlwataǒ̌ lahan nu, phinaǔ̌ bloncǔ talǔtalwa dò, maraǒ̌htan bloncǔ makaǐ kama htǔhtan da Federal Demokreci sǔ̌kǎnblon. Blǎnmè, beǐ naǔ̌ba talǔtalwa htaǔ̌ dò mālanklan sǒ̌n-i 1947 taphonhtan tamaǐtakrǒ̌n tamālan, 1974 taphonhtan tamaǐtakrǒ̌n tamālan dò 2008 taphonhtan tamaǐtakrǒ̌n tamālan akaǔ, dǒ̌ Pinlon liklǎndeǐn taklǎndeǐnbloncǔ aòyaǒ̌ Demokreci nǎnkhǔ̌, sǔ̌kǎnphao tacwaǐcǔ nǎnkhǔ̌ dò ta-u tapaǒ̌taǒ̌ môn tabanaǔ̌ lahan, mabáhtan bwaǐhtan cǒ̌ aò khaucǎ, dǒ̌ sǔ̌kǎn ǔkǎn nein (70)san akaǔ , nikǎba sǔ̌kǎnkaǔ tasai tapaǐ dò tahtǔhtan taphanphi áná laplǒ̌n lablan htaǔ̌, cī -ánásyin tamakhlai dò lapatihò ánásyin tamakhlai takarǎn lahan nu, sǔ̌kǎnphao pǔpra nikǎ khanbadau thayǎn.

Katan cyan thana aphon nu, makaǐ kaswǎnhtan lapati ánásyin tamakhlai nǎnkhǔ̌, tyanlanyaǒ̌ aò 1974 taphonhtan tamaǐtakrǒ̌n tamālan nu, sǔ̌kǎnphao pǔpra madwan makaǐ dò sòlwǐ̌phlon ayědòpon htaǔ̌, makaǐ kaswǎnhtan cī -ánásyin tamakhlai nǎnkhǔ̌, sǔ̌kǎnphao tathayǔ̌ cǒ̌ aò blǎnmè, nôn dò tyanlan mālanklan taǒ̌ mwaǐ 2008 taphonhtan tamaǐtakrǒ̌n tamālan nulě̌, dǒ̌ 2021 nein, february lǎ (1)daǒ̌ nu, tahtǔhtan, sǔ̌kǎnphao tasainá kákrǐ tama akaǔ madwan makaǐ da hǒ̌ preǐ nu. Cī kònci nu, anǎnthǔ̌ thǎnǎň yaǒ̌pǎtaǒ̌ anǎnthǔ̌ tatyanlan mālanklan aò taphonhtan tamaǐtakrǒ̌n dò phānphi áná khaucǎ, ta phānphi áná khaucǎ, 2008 taphonhtan tamaǐtakrǒ̌n tamālan numè, kaǐpyǎ hǒ̌ preǐ nu.

Mahtan tarauhtanpwě̌ beǐ 2020 nein, november lǎ nu, měciròn lon sitaidò, tahtǔhtan tayaǒ̌pǎ didònhtan cī phānphi áná dǒ̌ ta cǒ̌ mabi dò maraǒ̌htan tathataya akaǔ tadaûlaǒ̌ tathayǔ̌ sǔ̌kǎnphao tamalahan mè, CDM tama , taphonhtan sǔ̌kǎnblon lūdò aplaǔ kòmiti pablondò prarǔ, pramu, prama hotama (wunhtǎn) , prama tamaphao dò thāmāghā taǔ̌ pramu aphon lahan pablon pralau takhaò takhwai aphon lahan, blannûkathi (thabeī) kòmiti lahan, sǔ̌pǎn kǎnblonphao pǔraǔ̌, sǔ̌kǎnphao pǔraǔ̌ , sǔ̌kǎn pati mwaǐ cǒ̌ thayǔ̌ cī -áná phānphi tama lahan mahtanbloncǔ mwaǐ sǔ̌kǎnphao tamadau blannûkathi (thabeī)tasai tapaǐ lahan mè, malaǒ dǒ̌ sǔ̌kǎnkaǔ pǔnǒn pukein preǐ. Dǒ̌ ta didònhtan taphānphi áná tama akaǔ, pabloncǔ

pra bakyă lahan (Stakeholders) ta htănkhau dò, ba phonhtan aphondau laphon hòmè, ka mapĭ matŭkaĭ da cī -ánásyin tama nu, yů̌ tha-ŭ. Matŭ makaĭ cī -ánásyin tama pablonthă ánásyin pŭraů̌ ba da mè, tyanlan mālanklanblan phîda ta-ămakha aò, Dimokreci nănkhů̌, sů̌kănphao tacwaĭcŭ nănkhů̌ dò ta-u tapaǒ̌taǒ̌ môn tabanaů̌ lahan , taphonhtan tamaĭtakrǒ̌n tamālan htaů̌, kamahtan ba da mǒ̌ Federal Demokreci sů̌kănblon acein aklôn mè, yů̌ tha-ŭ nè.

Pra thayů̌ pônba phinaů̌ "Taklăndeĭnli" ŭki aphon lahan nu, phiklôn sǒ̌n-i cwaidò tataiba aò htů̌htŏn angau aprî lahan dò makaĭ ánásyin tama kahtŭmă nănkhů̌ dò Federal Demokreci sů̌kănblon kalaǒ̌htan nănkhů̌, ka mahtan latǒ̌n htaů̌ latǒ̌n mǒ̌. Beĭ tamahtan tha-ŭ khein nu, sů̌kăntama tayŭkhlai, tatyanlan taphonhtan tamaĭtakrǒ̌n tamālan khein baphidī̌ tayŭkhlai tama lahan, akahti tamakhlai lahan akaŭ, kamahtan mǒ̌ Federal Demokreci sů̌kănblon mǒ̌n nu, aů̌lan ba tha-ŭ. Pra pǒ̌nba klăndī̌ taklăndeĭnli ŭba lahan tahtănkhau bloncŭ akaŭ, tamahtanblon tama lahan mè, katonlai taů̌da dǒ̌ tathayů̌ nikhyů̌n aò da , pŭpra khòn-ă kahtŭhtan bamǒ̌ nu, yů̌cein yů̌klôn dò tyanlan mālanklan taklăndeĭli ŭba nè.

Aklan (1)

Takranlai, tarwaĭyaǒ

Praphanphi áná cī kònci nu, cǒ ubyan dǒ sǔkănphao bakya Federal dò Demokreci tabanaǔ tathayǔ lahan dò mabi maphraò tama karăn lahan dǒ sǔkăn akaŭ. Ta-akhein aklan kanaĭ ŭkaŭ nu,luba baphonhtan dǒ htŭda sǔkănphao aplaŭ aphon lahan , taphinlan da takrau tayaò aò talantaĭblondau (Assembly) laraǔ dò Sǔkănphao tadwăntapeĭn acŏya (National Unity Gŏernment) .

Akhein aklan ŭraǔ akaŭ, pra htandidòn ánásyin sǔkănphao aplaŭ aphon lahan mè, htănkhau dò aklan (3) tatyanlan aò, cwaĭdò sǔkăn tama nănkhǔ tayŭkhlai akaŭ, makaĭ sǔkăn ka aòtha aòya da ceinblan, kahtŭ da dǒ manaò mană sǔkăn araŏtaǒ nănkhǔ, sǔkănblon taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan athǔ laraǔ kalaǒhtan da dò, taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan ŭki khaucă, makaĭ acŏya atheĭ amaǒ lahan kalaǒhtan da nănkhǔ, pra aǔlan klăndeĭn taklăndeĭnli ŭba aphon lahan nu, aǔlan bloncŭ dò, kamalai da nu, tarwaĭyaǒ aò preĭ nu.

Cǒkamǒ ta-arîdau amaĭ amǒn aò, dǒ sǔkănblon akaŭ tahtŭhtan talankwăn lankein lahan, akahti tadidòn lahan makaĭ kahtŭmă htaǔkaĭ da nănkhǔ mèrî, sǔpăn kănblon sǔkănphao pŭpra makaĭ ka mablon daraǒ nănkhǔ mèrî, sǒn-i dǒ Demokreci tamakhlai dò tacwaĭcŭ dò ta-u tapaǒtaǒ môn ta-ămakhan aò Federal Demokreci sǔkănblon akaŭ , phidǐ dǒ sǔkănblonphao swǐlăn pŭraǔ, sǔkănphao pŭpra talŭ talwă, tacwaĭcŭ, ta cǒ uleĭntǒn klǒncu dò, mahtan ta theinăn daoyan bacŭ , talan bathau bathácŭ, ta-aòdwăn aòpeĭncŭ htaǔ, kamahtan aòblon aòraǒcŭ da dǒ tathataya akaŭ da aò, taphu takră Federal Demokreci sǔkănblon nănkhǔ mèrî, kamahtan tama cwaĭdò tyanlan kalăn ŭkaŭ lahan nu, tarwaĭlai aò tha-ŭ.

1. Cī -ánásyin tama pablon ánásyin tama pŭswǐ ka htŭmă ba.
2. 2008 nein taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan ba mahtŭmăkaĭ ba.
3. Federal Demokreci sǔkănblon ka htŭhtan ba.

4. Sǚkănphao pralau acŏya ba laŏ̌htan ba.

Aklan (2)

Pablon dǒ liklǎndeǐnkaǔ aphon lahan (Members of the Charter)

1. Sǚkǎnblon lūdò aplaǔ kòmiti bloncǔ tarauhtannaǚ lūdò aplaǔ lahan
2. Sǚkǎn nǎnkhǚ pati lahan
3. Thāmāghā lahan, pramu lahan, prarǔ dò bakyǎ pra-aòsyan aphon lahan pablon pralau takhaòtakhwai aphon lahan, pra htandidòn ánásyin tama bakyǎ prama CDM aphon lahan, bakyǎ sǚkǎnphao blannûkathi (thabeī) aphon lahan
4. Sǚpǎn kǎnblonphao prasaikwan aphon lahan (Ethnic Resistance Organizations)
5. Kacôn akhein môn/ Federal units aplaǔ dò phidǐ swǐlǎn aphon/kònci lahan

Aklan (3)

Tamalaů̌htan tamakhlai (bacǒ̌ma) sů̌kănnănkhů̌ tayŭkhlai

1. Makaĭ taphanphi áná kahtaů̌kaĭ dò kamahtan Federal Dimokreci sů̌kănblon nănkhů̌, taů̌ bloncŭ cī -ánásyin tama dò ánásyin tama pŭraů̌ ka lantaĭkaĭ nu, prama hotama (Wunhtăn) lahan CDM tama lahan, bloncŭ sů̌kănphao tablannûkathi (thabeī) pŭswĭ̌ lahan ka mada laileĭn nu, ka tŏncŭ maraŏ ba, ka phî-ă dò ka macŭ makŭ.
2. Tarauhtannaů̌ lūdò aplaŭ lahan akaŭ, phonhtan lūdò aplaŭ kòmiti lahan dò mablan maraǒ̌ dǒ̌ tama pŭklan akaŭ.
3. Makaĭ kaniswĭ̌ mangaǒ̌ră da bakyă sů̌kăn tama nănkhů̌, taklăndeĭn lahan dò kamalaǒ̌htan da tama kangă lahan nănkhů̌, ka maraǒ̌ mablon dò kamein sů̌kăn nănkhů̌ pati lahan, sů̌păn kănblonphao prasaikwan aphon lahan dò thāmāghā lahan, pramu lahan, prarŭ dò bakyă pra-aòsyan aphon lahan bloncŭ, pralau takhaò takhwai aphon lahan nu, kamalaǒ̌ ba akhein aklan .
4. Tatyanlan malanklan Federal Demokreci taklăndeĭnli.
5. Cwaĭdò taklăndeĭnli aò taphonhtan kacôn akhein sů̌kănphao tadwăntapeĭn acŏya (Interim National Unity Government) , taphonhtan bakyă tamālan tama dò taciran tama aphon lahan.
6. Makaĭ ánásyin tama kahtŭmăkaĭ dò tamahtan Federal Demokreci sů̌kănblon sů̌kăn nănkhů̌, kábloncŭ nikhyů̌n cwaĭcŭ aphon pŭphon dò tamahtan sů̌kănphao talantaĭblondau.
7. Makaĭ ánásyin tama kahtŭmă da, 2008 nein taphonhtan tamaĭtakrǒ̌n tamālan kamakaĭ da dò tamahtan Federal Demokreci sů̌kănblon nănkhů̌, malan tacăntalá dò tama báhtan bwaĭhtan tama.
8. Taplŭ talaī akhein , tatyanlan taphonhtan tamaĭtakrǒ̌n tamālan.
9. Taplŭ talaī akhein, taphonhtan acŏya.
10. Mahtan káblon takhwai tama sů̌kăn talantaĭblondau (Constitutional Assembly) dò tatyanlan malanklan Federal Demokreci sů̌kănblon taphonhtan tamaĭtakrǒ̌n tamālan .

11. Dǒ takhwai tama sǚkăn talantaĭblondau tyanlan malanklan aò, Federal Demokreci taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan ŭkaŭ, kwǐ dǒ sǚkănphao tathayǚ dò tamalanklan badǐbada dò tama tarauhtanpwě.
12. Dǒ tamālanklan badǐbada Federal Demokreci taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan akaŭ, phonhtan tamālan tama, ta-aòpaǒkhau tama dò taciran tama lahan htaǚ, dǒ taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan akaŭ (Constitutionalism) talaicŭ maba.

Aklan (4)

Tatyanlan Federal Demokreci sǚkănblon taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan

Phidǐ taklăndeĭn ŭki dò, cwaĭdò kală tyanlan aò mālan tayŭklan tamalahan htaǚ, makaĭ kamahtan manaǒ mana Federal Demokreci sǚkănblon nănkhǚ, ka tyanlan lu ba taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan (Mukyăn) mǒ.

Akaû (1) Sǚkănblon tarwaĭkhlai dò htǚhtŏn angau aprî

Akaû (2) Bakyă tamahtan Federal Demokreci sǚkănblon nănkhǚ, tayŭkhlai tama kanaǒ lahan

Akaû (3) Bakyă tamahtan Federal Demokreci sǚkănblon nănkhǚ, akahti tamakhlai lahan

Akaû (1)

Sǚkănblon tarwaĭkhlai dò htǚhtŏn angau aprî

Sǚkănblon tarwaĭkhlai (Union vision)

Ta-ămakhan dǒ talŭtalwa, taleĭntǒn cǒ aò, tacwaĭcŭ akaŭ dò ka mahtan tathataya aò Fedearl Demokreci sǚkănblon.

Sǚkănblon htǚhtŏn angau aprî (Union values)

Makaĭ kamahtan sǚkănblondau nănkhǚ, phiklôn yǚ-an ta-arî akaĭ ŭkaŭ ka-ŭ.

Pralau tabanaǚ kanaǒ (Fudamental Human Rights)

1. Demokreci tabanaǚ (Democratic Rights)
2. Pralau aòsyan tabanaǚ (Minority Rights)
3. Tacwaĭcŭ dò ta-u tapaǒtaǒ môn (Equality and Self-Determination)
4. Tahtănkhau bloncŭ (Collective Leadership)
5. Ta-cǒ cwaĭcŭ nu, talantheingă daoyan ba (Pluralism, Mutual Respect and Mutual Recognition)

6. Ta-aòtŭ aòrǎ̆ da dò ta-cǒ̆ cwaĭcŭ nu, phiklôn dò tanirunirǎ (Unity in Diversity)
7. Khaŭ,mu tanaŭ̂ba cwaĭcŭ (Gender Equality)
8. Ta-uleĭntǒ̆n klǒ̆ncu cǒ̆ aò (Swĭ̆lăn, tayŭ̂talan, tamangaǒ̆, lilaĭ, tahtǒn, khaŭ/mu , pra cǒ̆thalyŭ̂n ngòn, takrannăn khaŭ/mu) (Non- Discrimination)

Akaû (2)

Bakyă tamahtan Federal Demokreci sŭ̂kănblon nănkhŭ̂, tayŭkhlai tama kanaǒ̆ lahan

1. Aò sŭ̂kănblonkaŭ môn lahan dò dǒ̆ môn ŭkaŭ lahan sŭ̂kănphao lahan nu, mwaĭpreĭ takrautayaò kahti karwĭ̆ abwai lahan preĭ.
2. Fedearl Demokreci sŭ̂kănblon nu, phonhtan dò tacwaĭcŭ dò ta-u tapaǒ̆taǒ̆ môn aòbábwaĭ sŭ̂kănblon aphon môn lahan. Dǒ̆ sŭ̂kănblon aphonkaŭ môn lahan pŭmôn (Fedearl units pŭ units) mè, dǒ̆ sŭ̂kăn tama akaŭ cwaĭcŭ laǒ.
3. Sŭ̂kănblon aphonkaŭ môn lahan nu, tyanlan mālantaǒ̆ bakyă năn môn taphonhtan tamaĭtakrǒ̆n tamālan da.
4. Sǒ̆n-i tapănbacŭ krauyaò (Division of Power) , tapănbacŭ hankhaukrau (Revenue Sharing) dò Fedearl krau tama. Tapănlanba tha-ŭ kheinnu, aòphyûn aòtaǒkhlǒ̆n sŭ̂kănphao acǒyatǒ̆n makaĭ malan kada nu, philan sǒ̆n-i (Subsidiarity) lălanba tama.
5. Fedearl sŭ̂kănblon tacaŭ̂-ta-ǒn dò tabakyă tarahănba yĭphao aphon lahan pŭphon nu, ba aò balaǒ dǒ̆ tarauhtan dò Dimokreci aò sŭ̂kănphao acǒya ta-u tapaǒ̆ dò taprĭ̆ tapran kalăn akaŭ. Ba sǒ̆n-i tamakhlai dǒ̆ phidĭ̆ pralau pŭpra tacaŭ̂-ta-ǒn akaŭ.

Akaû (3)

Bakyă tamahtan Federal Demokreci sǚkănblon nănkhǚ, akahti tamakhlai lahan

Sǚkănblon nitǚ

1. Kamahtan tasǒn-i bábwaĭ Demokreci tabanaǚ lahan, tacwaĭcŭ dò ta-u tapaǒtaǒ môn aò bábwaĭ, bábwaĭhtan dò Federal sǚkănblon acŭ akhan aò, Federal Demokreci sǚkănblon mǒ.
2. Federal Demokreci sǚkănblon akaŭ, kaphonhtan dò Demokreci nănkhǚ, tacwaĭcŭ dò ta-u tapaǒtaǒ môn aò bábwaĭ da, sǚkănblon aphon môn lahan.
3. Dǒ sǚkănblon aphon môn akaŭ, ta mahtantaǒ năn tamālan tama, ta-u tapaǒtaǒ nănmôn takrautayaò dò tacirantaǒ tamaǒ takrautayaò aò.

Sǚkănblon takrautayaò kacao

4. Sǚkănblon aphon aò môn lahan dò dǒ môn ŭkaŭ aò sǚkănphao nu, mwaĭpreĭ takrautayaò kacao akahti abwai lahan preĭ.
5. Federal Demokreci sǚkănblon takrautayaò kacao ahtwandau (3) htwan mwaĭ, tamālan tama takrautayaò, ta-u tapaǒ tama takrautayaò dò taciran tama takrautayaò nu, sǒn-i mataǒ lŭlwa da dò tama laraǚ dò laraǚ ba u ba paǒ cŭtaǒ ba aò ba.
6. Federal sǚkănblan takrautayaò kacao nu, dǒ sǚkănblon dò sǚkănblon aphonkaŭ aò môn lahan kacôn , tasǒn tapănlan ba aò tŭră ba. Cwaĭdò sǚkănblon dò môn lahan kacôn, makaĭ kapănlan sǒn-iraǒcŭ khă da nu, ba malanklan ba sǚkănblon takrautayaò, môn takrautayaò dò cwaĭdò takrautayaò lahan . Federal sǚkănblon aphonkaŭ môn lahan pŭmôn , tapankrau takyŭ nănkhǚ, ka sǒn-i lu ba talăba atakrautayaò lahan mè, ba phiklôn dǒ sǚkănblon aò. Sǚkănblon takrautayaò, môn takrautayaò dò cwaĭdò takrautayaò ŭ lahan nu, tataihtan tyanlan cǒ aò mǒ takrautayaò lahan mè, aòlaǒ dǒ sǚkănblon aphonkaŭ aò môn lahan cŭdeĭnkaŭ.

Sůkănblon tamālan tama

7. Federal lūdò mè, phonhtan dò takrautayaò cwaĭcŭ mwaĭ Federal kakhau lūdò dò Federal kală lūdò. Kakhau lūdò nu, phonhtan dò Federal sůkănblon aphonkaŭ aò môn pŭmôn rau prakhau cwaĭcŭ dò tonlai tarauhtannaů aplaŭ lahan. Kală lūdò mè, phonhtan dò phidǐ dǒ weinkhau mèrî, prakhau mèrî dǒ tarauhtanpwĕkaŭ pra phîmĕ sůkănphao lahan, rauhtannaů aplaŭ lahan preĭ. Lūdò ŭ nůki nu, ba tyanlan pranhtan ba sůkănblon tamālan lahan.

Sůkănblon ta-u tapaǒkhau

8. Federal sůkănblon ta-u tapaǒ tama mè, mwaĭ Wundau kacao tahtănkhau tama (Parliamentary System) preĭ. Dǒ Wundau kacao tahtănkhau tamakaŭ, sůkănblon khauklaodau bacǒmwaĭ bwai sůkănblon khaunăcaò (thamatā) tama.

Sůkănblon taciran tamaŏ dò bakyă taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan ho

9. Tasǒn-i Federal sůkănblon taciran tamaŏ takrautayaǒ nănkhů, ba phonhtanyaǒ ba Federal sůkănblon tayălūdò kacao dò Federal sůkănblon taciran ho lahan pŭtǒn pŭtǒn. Federal sůkănblon khaunăcaò (thamata) nu, anăn taihtan dānhyůn Federal sůkănblon praciran kacao ŭpra mè, Federal lūdò nu, ba bao-u htubyan dò malanklan ba.
10. Federal sůkănblon dò môn kacôn numèrî, môn lamôn dò lamôn kacôn numèrî, bakyă taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan akaŭ bamalǐ makhlăn ta landaò lantai ba aò mè, ba phonhtan mahtan ba, talŭtalwa aò bakyă taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan taciran ho .
11. Federal Demokreci sůkănblon taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan mè, mwaĭ sůkănblon nănkhů tamālan adau alůkhlǒn laraů.

Môn taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan

12. Sǔkănblon aphonkaŭ mônlahan nu, ba tyanlan malaklantaǒ , môn taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan da.
13. Dǒ môn akaŭ, năn kalăntaǒkaŭ, tamataǒ da takrautayaò nu, dǒ môn taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālankaŭ, tyanlan lǐkhlăn ba dò, anănthǔ ba kwǐ da taki rwănkrau ciròn lahan numè, ba tyanlan malaklan badǐbada raǒ ba.
14. Dǒ mônkaŭ aò, sǔpăn kănblonphao lahan, sǔkăn tama, pralau tama, tapankrau tam, tahtŏntanwî cwaĭdò, bakya tama pŭraǔ tabanaǔ lahan nu, ba rahăn madau malǔhtan ba.
15. Môn lahan ho tasǒn tamangaǒ mè, bakya môn lahan , malanklantaǒ dǒ atŭară laraǔ raǔ da.

Talŭtalwa Commission lahan

16. Federal sǔkănblonkaŭ baphonhtan talŭtalwa Commission lahan cwaĭdò tyanlan ŭkaŭ. Cǒkamǒ Commission kăru lahan numè, ba lu mè baphonhtan da.
    - (a) Tamatŭ makaĭ caǒkaĭ ansamyaǒ Commission (Anti-Corruption Commission)
    - (b) Tarauhtanpwě Commission (Election Commission)
    - (c) Ta-uleĭn klǒncu tahtŭmă dò pralau tabanaǔ Commission (Anti-Discrimination and Human Rights Commission)
    - (d) Tathei da ngaǒthaǒ arîkaĭ Commission (Right to Iǹormation Commission)
    - (e) Bakyă phidǐ tamabi maphraò Gender dò tamabi maphraò hyûnkaŭ Commission (Commission on Gender-based Violence and Domestic Violence)
    - (f) Taplŭ talaī akhein bakyă tatheĭtamaǒ tamwaĭ tahăn dò tanirŭ niră ceinblan Commission (Transitional justice, Truth and Reconciliation Commission)
    - (g) Tarahănyǔ madauhtan ba pra-aòsyan tabanaǔ Commission (Minority Rights Commission)

(h) Tabwai ceinbablan pra swaĭpă dŏnphăn lahan kalăn Commission (Commission for the Resettlement of the Displaced People)

(i) Pramu tabanaŭ Commission (Women Rights Commission)

(j) Picăphao tabanaŭ Commission (Child Rights Commission)

(k) Pra matama dò pra mabai tabanaŭ Commission (Labor and farmer Rights Commission)

(l) Prama saûbai lahan dò bakyă hankhau tabanaŭ Commission (farmer and Land Rights Commission)

(m) Pra tada cŏ cwaĭcŭ ngòn lahan tabanaŭ Commission (Rights of the Dìerently Abled Commission)

(n) Prarŭ tama Commission (Youth Affairs Commission)

(o) Gender tacwaĭcŭ Commission (Gender Equality Commission)

Sŭkăn nănkhŭ dò batha nănkhŭ

17. Federal sŭkănblon nu, sŭkăn nănkhŭ dò batha nănkhŭ bwaiblon mablon cŏ aò, ba sŏn-i dŏ cŏ phidĭ dò batha (tayŭtalan) sŭkăn tama .

Bakyă krau Federal tama (Fiscal Federalism)

18. Sŭkănblon atŏn acŏya dò môn atŏn acŏya lahan kacôn tamaĭtakrŏn cĭraŏ aò takwĭ takikrau ciròn nu, ba ma lanklan badĭbada ba. Takwĭ sŭkănblon takikrau tapheitama dò takwĭ môn takikrau tapheitama nu, ba aò păkhu ba.
19. Federal sŭkănblon dò môn kacôn bakyă taprĭ tapran krau dò tapănlan (Fiscal Management and Sharing) bakyă tamālan lahan nu, ba tyanlan malanklan ba. Sŭkănblon aphonkaŭ môn lahan , makaĭ kadauhtan hŏnhtan da pŭraŭ nu, batyanlan malanklan ba bakyă krau tacwaĭcŭ akhein aklan .

Hankhau dò hankhaulă krau

20. Bakyă taprī̌ taprān hankhau dò hankhaukrau lahan tamālan lahan mè, bakyă môn lahan nu, tyanlan malanklantaǒ lŭlwa da.
21. Dǒ mônkaŭ aò han dò hankalăkrau pŭraů , bwai kahti karwī̌ mè, mwaĭpreĭ aò dǒ mônkaŭ sů̌kănphao pŭpra lahan . Dǒ mônkaŭ aò hankhaulăkrau kahti karwī̌ lahan tahtyăn-u, takhuphi sǒn-i, taprî tasă, ta-u takhwai cwaĭdò ŭnu, môn nu, prī̌ pran lŭ̌lwataǒ da.

22. Federal sů̌kănblonkaŭ naů̌ba dǒ hankhaulăkrau rwănkrau lahan nu, bakyă môn ŭmôn mè, prī̌ pran dò naů̌ba takyŭ aò.
23. Beĭ khuphi sǒn-i hankhaulăkrau kahti karwī̌ lahan nu, ba phi dǒ bakyă mônkaŭ aò sů̌kănphao lahan , tathayů̌ tală cǒkamǒ, môn ŭkaŭ ba naů̌ ba thaleĭ ba tadauhtan hǒnhtan takyŭ takyă. Khuphi hankhaulăkrau lahan khaucă, htŭhtan da pralau dò hankhau kaphrī̌ kacòn nănkhů̌, takarăn tasărai lahan dò takaĭ tapyă da sů̌lăn hankhau lahan nănkhů̌, takhwaiceinblan nu, bakwī̌khu rwănkrau kăru htaů̌, batyanlan pranba tabwai rwăntalai akhein aklan laki.

Tabanaů̌ kanaǒ lahan

24. Pra aò dǒ sů̌kănblonkaŭ pŭpra nu, ba naů̌ ba bábwaĭ tabanaů̌ kanaǒ laǒ pŭpra.
25. Aòlan sů̌kănkaŭ sů̌păn kănblonphao pŭpra nu, lapra dò lapra tabanaů̌ aò năn thăpra tabanaů̌ dò sů̌păn kănblonphao swī̌lăn lamaǒ dò lamaǒ tabanaů̌ aò tabanaů̌ bloncŭ lahan dò laphon dò laphon tabanaů̌ aò, pŭpra tabanaů̌ lahan nu, ba naů̌ bábwaĭ ba.
26. Pra kran năndò sů̌kănblon sů̌kănphao mwaĭ sů̌kănblon sů̌kănphao pŭpra nu, ba naů̌ ba bábwaĭ sů̌kănphao lahan tabanaů̌ kanaǒ (Citizen Rights) lahan, thănăntaǒ tabanaů̌ lahan (Individual Rights) dò bakyă tahtǒn tabanaů̌ lahan (Cultural Seif-Determination).

27. Sŭ̌kănphao pŭpra nu, akanaŏ̌khlŏ̌n mwaĭ thănăntaŏ̌ tabanaŭ̌ lahan mè, cŏ̌ ba u phidĭ̌ dŏ̌ swĭ̌lăn, tayŭ̌talan, khaŭ/mu, năn cŏ̌ thalyŭ̌n ngòn, takran năn khaŭ/mu dò, ba naŭ̌ bábwaĭ ba.

Tapankrau nănkhŭ, pralau nănkhŭ̌ dò bakyă tahtŏn tabanaŭ̌ lahan

Bakyă tapankrau nănkhŭ̌ tabanaŭ̌ lahan

28. Federal sŭ̌kănblon sŭ̌kănphao pŭpra nu, dŏ̌ tacŏ̌n tacwan akaŭ năn kwannaŭ̌ krŏ̌nkrau lahan taphiklôn, taphilan, taprî tasă , taphîlan phaoyû da.
29. Federal sŭ̌kănblon sŭ̌kănphao pŭpra ta naŭ̌ba krŏ̌nkrau lahan nu, ba mwaĭ dŏ̌ pralau aò-á takyŭ takyă nănkhŭ̌ mè, dŏ̌ tamālan akaŭ phîkai da. Tanikă ba taphikaĭ ŭpra takyŭ takyă dò pralau aò-á takyŭ takyă nu, ba u tŭră dò ba phîceinblan cwaĭ angau aprî aò htaŭ̌, phikaĭ khă da mŏ̌.
30. Federal sŭ̌kănblon sŭ̌kănphao pŭpra nu, dŏ̌ kalăn, tayŭ̌talan, pradau prasai, khaŭ/mu, takrannăn dò khaŭ mu, cŏ̌ thalyŭ̌n ngòn, phei ya arwî, swĭ̌lăn, mŏ̌nnein mŏ̌nlă akaŭ, cŏ̌ ba uleĭntŏ̌n klŏ̌ncu dò, ba rauphi tama da dò ba maba tama nu, tabanaŭ̌ ba aò ba.
31. Federal sŭ̌kănblon sŭ̌kănphao pŭpra nu, năn ta-aò thamyŭ̌n nănkhŭ̌, kwan lŭlwa tapankrau da dò mahtan lŭlwa bakyă tapankrau aphon lahan da.
32. Tasŏ̌n-i cwaĭdò akaû (31) aò tabanaŭ̌ nu, dŏ̌ sŭ̌kănblon malanklan ba bakyă tapankrau tamakhlai lahan, takranhtan lahan, sŭ̌kăn tacaŭ̌ta-ŏn nănkhŭ̌, sŭ̌phao kănphao takyŭ takyă dò tahaita-baŭ nu, cŏ̌ ba kaĭpyă ba.
33. Federal sŭ̌kănblon sŭ̌kănphao pŭpra nu, pŏ̌nhtan lŭlwa da dò dŏ̌ tamakhlai tanaŭ̌bataŏ̌ nu, cwaĭdò tamālan aò banaŭ̌ba .
34. Maŏ̌phă phŭphĭ̌ hankhaukrau lahan, bakyă tahtŏn krŏ̌nkrau lahan dò tahtŏn tanwĭ̌ aò năn thănăn ta aòkhai khlaitama krŏ̌nkrau lahan nu, bakyă năn pralau pŭkhŭ̌ pŭcŭ̌ ba kranklôn , ba sŏn-i, ba prĭ̌pran dò ba pănlantaŏ̌ ba da ba.

35. Federal sǚkănblon sǚkănphao pŭpra nu, aò dǒ năn mônkaŭ dò tau-aò dǒ kăru môn lamôn mônkaŭ, taukwan tapankrau nu, bakyă môn ŭmôn cwaǐ tamālan aò akaŭ, ba tŭrăcŭ mè ma da.
36. Bakyă kăru sǚkăn tapankrau nu, sǚkănblon tama tală da, môn tama tală da, mabloncŭ da lahan nu, ba malanklan ba. Kasan tama tală da lahan nu, ba aò dǒ mônlahan cudeǐnkaŭ.

Bakyă takhaòtakhwai tabanaǚ

37. Federal sǚkănblon sǚkănphao pŭpra nu-
    (a) Malŭphi lŭlwa tatheingă da.
    (b) Cwaǐ năn thayǚ bathá tapheitama, ta-aòthamyǚn kyòn tatheingă, tǒndau tatheingă lahan nu, rauphi lŭlwa da.
    (c) Dǒ kanaǒ tatheingă nu, cǒ twan cǒ da ba twanphi kǒn ba.
38. Phidǐ sǚpăn kănblonphao maǒtamangaǒ tamangaǒ pŭraǚ tatheingă tama nu, cwaǐdò môn lahan thănăn tamālan aò nu, malaǒhtan da.Ba malaǒhtan sǒn-i Federal Demokreci tatheingă .
39. Tǒnlǚdaukyòn lahan, kǒleī lahan, theī pan lahan, bakyă ta-aòthamyǚn tǒnlǚ tatheingă kyòn lahan dò thănăntaǒ kyòn lahan nu, cwaǐdò tailan malanklan aò tamālan akaŭ, tamǒnhtan nu, ba ămakhan ba.
40. Federal sǚkănblon sǚkănphao pŭpra nu, tarahănyǚ kanaǒ tahaita-baŭ dò takhwaihai nu, ba naǚ kǒn ba. Ba malaǒhtan sǒn-i dǒ Federal tahaita-baŭ tama.

41. Sůkănblonkaŭ aò pralau pŭpra nu, bakyă takhaòtakhwai tabanaů lahan nulě, ba naů ba cwaĭcŭ ba.

Bakyă ngaǒthaǒ tabanaů lahan

42. Ngaǒthaǒ lahan ta-aò tama lůlwa da, taphinaů ngaǒthaǒ dǒ talulwăkaŭ da, tataiphlǒnhtan ngaǒthaǒ dǒ talůlwa da nu, ba rahăn ba.

Bakyă tahtŏn tabanaů lahan

43. Sůpăn kănblonphao swĭlăn lahan aphon tabanaů lahan mwaĭ tamangaǒ, ngaǒhti ngaǒrwĭ krǒnkrau, tahtŏntanwî pŭru pŭkhan lahan dò tamanăn ciyakrǒn lahan nu, ta-udaò rahăn madauhtan ba da ba.
44. Pra aò dǒ Federal sůkănblonkaŭ pŭpra nu, năn swĭlăn tamangaǒ dò lilaĭ nu, mangaǒ lůlwa, malŭ da, madauhtan hŏnhtan dǒ talŭ talwăkaŭ ba da ba.

Bakyă tapănkhlaipaĭkhlǒn adau tabanaů lahan

45. Sůpăn kănblonphao lahan tahtǒntanwî pŭru pŭkhan lahan, tamangaǒ lahan nu, cwaĭdò tŭră dǒ hankhau thăbei bakyă tabanaů aò, ta-udaò rahăn madauhtan lůlwa ba da ba. Sůpăn kănblonphao tabanaů aòkhai lălao mwaĭ, tapônyaǒ aò swĭlăn tamanăn cuyakrǒn dò bakyă tahtǒn tabanaů lahan nu, ba mwaĭ ta laraů raů khaucă mèrî, phikaĭ makaĭ cǒ da.
46. Sůpăn kănblonphao lahan nu, tapankrau, bakyă tahtŏn tabanaů lahan nu, ba naů cwaĭcŭ dò ta madauhtan hŏnhtan tama lahan (Progressive Actions/Affirmative) nulě, ba naů ba.
47. Phidĭ dǒ swĭlăn, batha, khaŭ/mu, cǒ thalyůn ngòn (bakyă năn, bakyăthá), tathayů htŭ khaŭ/mu, phei ya arwî dò thănăn mèrî, kăru laraů raů mèrî ta-uleĭntǒn klǒncu lahan dò ta-uleĭntǒn kăru laraů raů mèrî, ba cǒ daô ma laǒ laǒ cǒkamǒ, ba madau malůhtan ba tabanaů ůkaŭ, ba rahăn dò ba daoyan laicŭba .

48. Dǒ̌ Federal Demokreci sǔ̌kǎnblon akaǔ, makaǐ kamalaǒ̌htan da tacwaǐcǔ nu, beǐ tamalanklan tama aò kheinnu, pramu lahan syantaǒ̌ ba pablon 30 yakaǔ nu, ba malanklan ba.

49. Bakyǎ picǎphao lahan tabanaǔ̌

(a) Picǎphao pǔpra nu, mwaǐ pra mǒ̌nnein mǒ̌nlǎ cǒ̌ bá mǒ̌ dò ba naǔ̌ ba tarahǎn . Picǎphao pǔpra nu, ba naǔ̌ ba sǔ̌kǎnphao laǒpǔpra tamacǔ makǔ.

(b) Picǎphao lahan nu, maǒ̌phaǒ bacǒ̌mwaǐ pra aòpaǒ̌ lahan tathayǔ̌ ba cǒ̌ aò nu, bwaiphrákaǐ anǎnthǔ̌ dò hyûnpônphao cǒ̌ da. Ta-aòpaǒ̌ udaò picǎphao dò tamalǔ ba picǎphao nu, mwaǐ maǒ̌phǎ lahan ta-aòkhai tabanaǔ̌ . Bakyǎ picǎphao tabanaǔ̌ lahan, cwaǐdò kūlāthāmāghā talantaiblondau taklǎndeǐnli aò, Federal sǔ̌kǎnblon lūdò nu, tamalanklan aò bakyǎ picǎphao tabanaǔ̌ tamālan arîkaǐ lahan nulě̌, ba laicǔ nādeǐn ba. Maǒ̌phǎ bacǒ̌mwaǐ pra-aòpaǒ̌ lahan nu, tabama ba cǒ̌ bá cǒ̌ bwaǐ mèrî, ta laswǐ̌ swǐ̌ akhaucǎ mèrî picǎphao lahan takalǎn cipǒ̌n ba cǒ̌ aò mèrî, picǎphao lahan ba aòpǎ ba dò hyûnpônkaǔ nu, ba ma cwaǐdò tamālan aò.

(c) Ba udaò rahǎn ba picǎphao lahan dǒ̌ ta-antǔ tapankrau dò takhaòtakhwai akaǔ. Ba udaò rahǎn anǎnthǔ̌ dǒ̌ thamu thari, tahaitabaǔ, nǎn tabayônbanǎ , nǎn pheiya tadauhtan, tamalǔ tatheingǎ laswǐ̌ swǐ̌ kaipyǎ tapheitama lahan akaǔ.

(d) Federal sǔ̌kǎnblon lūdò nu, bakyǎ picǎphao lahan tabanaǔ̌ tamālan nu, ba malanklan ba.

50. Pra matama tabanaǚ

Beĭ malanklan bakyă pra matama lahan tabanaǚ khein, cwaĭdò tyanlan aò arîkaĭ lahan, bloncŭ hankhau thăbein htŏnhtǚ tangau tamalan aò lahan, tŭră dò taklăndeĭn arîkaĭ lahan aò nu, môn lūdò dò Federal sǚkănblon lūdò ba malanklan ba.

(a) Pra matama pŭpra cwaĭdò pralaŭ thamu thari aò makaĭ ka aòcein aòklôn da nu-

(1) Ba naǚ ba, tŭră dò tama kalănkaŭ akhein aklan.

(2) Ba naǚ ba, ta-aòhtôn aòlein dò ta-udaò rahăn takhaòtakhwai

(3) Ba ma tama dǒ tamalan tama akhein atŭ ară akaŭ

(4) Tanaǚ ba sǒncôn mǒnnû dò taphî aòhtôn mǒnnû lahan

(5) Ba naǚ ba taphonhtan lŭlwa pra matama thāmāghā lahan (ILO Coňention 87) dò takwǐhtan niswǐbloncŭ (ILO Coňention 98) lahan.

(b) Sǚkănkaŭ sǚkănkwan pra swaĭhtaǒ swaĭlan matama lahan dò pra aò dǒ ngòn sǚkăn dò thayǚ aucein matama lahan lahan nănkhǚ ba tyanlan malanklan ba tamālan lahan.

51. Pra masaû mabai tabanaǚ

(a) Pra masaû mabai pŭpra nu-

(1) Laǚlan saswǐ salā, prî să , mahtan lŭlwă ba da ba

(2) Taki takaò laǒpŭswǐ phî dò rwăn ba da ba

(3) Phonhtan pra masaû mabai thāmāghā lahan lŭlwă ba da ba

(b) Bakyă pra masaû mabai tabanaǚ tamālan lahan nu, bakyă tama laklan dò laklan akaŭ, môn lūdò lahan dò Federal sǚkănblon lūdò mè, ba malanklan ba.

Tamahtan tacwaicŭ tabanaǚ

52. Nikă khanbadau tadauhtan hŏnhtan cǒ aò pŭnŏn pŭkein dò tabanaǚ lahan lancaukaĭ mwaĭ, sǚpăn kănblonphao swǐlăn lahan dò acòn aphon lahan nănkhǚ mèrî, tamahtan tama adasyankhlǒn mwaĭ sǚkănphao acòn aphon lahan nănkhǚ mèrî, cwaĭdò kăru tahtŏ pŭru pŭkhan akaŭ aòlantăn ba sǚkănphao acòn aphon nănkhǚ mèrî, Federal sǚkănblon lūdò mè, malanklan ba tamālan dò rahănyǚ dǒ tapănkhlaipaĭkhlǒndau akaŭ, prǐpran htanba lahan nu, sǚkănphao pŭpra kanaǚ ba tabanaǚ cwaĭcŭ mǒ mè, tamalanklan khaucă cǒ ba htŭ tamadaò manwă.
53. Aò dǒ mônkaŭ pra-aòsyan lahan (Minority Within Minority) dǒ sǚkăn nănkhǚ tamalanklan tama akaŭ nu, makaĭ mablon ka da nu, ba phiphan ba sǚkăn tama pŭtǒnkaŭ pablon da khlaikhlǒn lahan. Cǒkamǒ karŭ tapheitama pŭraǚ akaŭ tapănkhlaipaĭkhlǒn adau (affirmative action) lahan nulě, ba mahtan ba tamakhlai .

54. **Bakyă hankhau kaphrǐ kacòn tabanaǚ**

(a) Federal sǚkănblon sǚkănphao pŭpra nu, hankhau kaprǐ kacòn takaĭ tapyă khaucă, nikă khanba takaraĭ sarai lahan ba lŭ ba, cǒkamò kanaǚ ba tŭră dò hankhau kaphrǐ kacòn akaŭ, ta-aòhai-aòbaŭ dò hankhau kaphrǐ kacòn tabanaǚ aò.

(b) Pra-aòsyan mônphao sǚpăn kănblonphao lahan , ta-aòpaǒ rahănyǚ hankhau kaphrǐ kacòn dò dǒ anănthǚ mônkaŭ, hankhau kaphrǐ kacòn kaĭpyă da , mwaĭ takhuphidau hankhaulăkrau lahan numè, tamaklôn bwaihtôn nu, Federal sǚkănblon dò bakyă môn acŏya lahan mè, ba phiyě ita ba.

Bakyă Federal tacaů̌ta-ŏn dò tarahănyů̌ akahti tamakhlai

55. Bakyă Federal sů̌kănblon tacaů̌ta-ŏn dò tarahănyů̌ tamakhlai lahan nu, ba phidǐ̂ dǒ̂ pralau tacaů̌ta-ŏn akaů̌. Federal sů̌kănblon bakyă tacaů̌ta-ŏn dò tarahănyů̌ yiphao lahan pŭphon nu, ba aò ba dǒ̂ Demokreci khlaikhlǒ̂n akaŭ, tarauhtan bwaihtan sů̌kănphao acŏya ta-u tapaǒ̂ kală.

56. Federal lūdò nu, ba tyanlan malanklan ba bakyă sů̌kănblon tacaů̌ta-ŏn dò tarahăňyů̌ tamakhlai lahan dò tamālan lahan.Bakyă tacaů̌ta-ŏň dò tarahănyů̌ nănkhů̌ tapheitama tharĭ lahan nu, Federal lūdò mè, ba ubyan malanklan ba.
57. Sů̌kănblon yĭphao aphon dò môn yĭphao aphon nu, ba phonhtan khu taǒ̂. Phonhtan môn tacaů̌ta-ŏn yĭ da. Môn yĭphao dò môn tacaů̌ta-ŏn yĭpán nu, ba aò ba dǒ̂ bakyă môn acŏya ta-u tapaǒ̂ kală. Môn yĭphao dò môn tacaů̌ta-ŏn yĭpán lahan tapheitama tharĭ lahan nu, bakyă môn lūdò mè ba-u dò malanklan ba.
58. Dǒ̂ sů̌kănblon tacaů̌ta-ŏn dò tahtŭhtanhtǒ̄n akhein hă mèrî, hankhau taphanmĭ tabayônbană dò bakyă tahtaicein tapheitama lahan nu, makaĭ ma ábbwaĭhtan kada nănkhů̌ mèrî, ba sǒ̂n-i tacaů̌ta-ŏn yîphao lahan akhein mè, sů̌kănblon acŏya dò bakyă môn acŏya nu, ba niswǐ̂răcŭ dò malanklan ba.
59. Ba phonhtan Federal sů̌kănblon sů̌kănphao tacaů̌ta-ŏn dò tarahănyů̌ kònci. Dǒ̂ kònci ŭkikaŭ, môn tacaů̌ta-ŏn dò tarahănyů̌ kònci lahan nu, syantaǒ̂ ba pabloncŭ lapra dò, laŏblănblǐ̂ cǒ̂ bapwů̌n (30) yakaŭ , ba phonhtan dò sů̌kănblon atǒ̂n aò pra lahan.

Federal sů̌kănblon tacaů̌ta-ŏn nănkhů̌ tama

60. Sů̌kănblon, môn dò sů̌lănkaŭ sů̌kăn acŏya lahan kacôn tapănlan bakyă mada takrautayaò lahan, bakyă aphon bacǒ̂mwaĭ pra nănkhů̌ phîlankhu tabanaů̌ lahan dò sǒ̂n-i dǒ̂ bakyă tamalanklan taklăndeĭn takrautayaò htaů̌, mônkaŭ pra lahan tahtŏn pŭru pŭkhan lahan, tabayônbană lahan dò ta lu ba arîkaĭ lahan nănkhů̌, malaǒ̂htan dǒ̂ bakyă hankhau kaphrǐ̂ kacòn akhein aklan akaŭ tacăn talá dò phîlan nita mwaĭ bakyă tacaů̌ta-

ŏn pra nita aò lahan dò, sǖkănphao tacaǖta-ŏn, dŏnphănkaŭ takrandăn tabayônbană dò ămakhan da sǖkănblon tarahănyǚ swǐlăn pŭraǚ, pŭnŏn pŭkein pabloncŭ da mwaǐ aphon lahan, khòn-ă aò lahan dò malaŏ̆htan bábwaǐ da tamaba lahan aò, Federal sǖkănblon tacaǖta-ŏn tama laraǚ nu, ba mahtan mŏ̌.

Tapănkhlaipaǐkhlŏ̌n dò tama sǖkănphao tama (Administration and Public Seřices)

61. Tapănkhlaipaǐkhlŏ̌n dò tama sǖkănphao tama lahan nu, tamalŭ twanba pra kama ba tama lahan nănkhǚ, tatyanlan tamakhlai lahan, dŏ̌ tamalŭ twanba wunhtăn tamalŭkyòn lahankaŭ , malanklan ba ka malŭ arîkaǐli htǖhtŏn lahan ngă, sǖkănblon acŏya dò môn acŏya lahan mablon niswǐ̌ră dò ba mahtan ba. Dŏ̌ hankhau sǖkăn lahan tadauhtan hŏnhtanklă , ba-u tŭră dŏ̌ sǖkăn nănkhǚ, pralau takhaòtakhwai, tapankrau dò khlai tama arîkaǐ pŭraǚ dò tamalŭ arîkaǐli lahan nu, lu ba laswǐ̌ swǐ̌ mè, ba rwaǐcein ubyan dò mahtanklă .
62. Mŏ̌nhtankhu bakyă rauhtan malŭ twanba ma sǖkănphao tama(wunhtăn) kyòn lahan ba da, tapănkhlaipaǐkhlŏ̌n dò tarauhtan philan tamataŏ̌ wunhtăn lahan ba dataŏ̌.

Acŏya larǚ dò laraǚ talan niswǐ̌ nihtwăncŭ (Inter-Gŏernmental Relations)

63. Federal sǖkănblon dò môn kacôn mèrî, môn lamôn dò lamôn kacôn mèrî, tahteintahtă lahan, tadidòn lahan ba aòhtan mè, makaǐ ka malǐ̌makhlăn bloncŭ da dò kamaraŏ̌ mabloncŭ tapheitama lahan ka da nu, dŏ̌ adaupră lahan pablon kòmiti mèrî, dŏ̌ taphei tama pŭkaŭ makaǐ mablon kada nănkhǚ, tama laraǚ dò laraǚ wundau lahan pablon kòmiti mèrî, makaǐ kaprĭpran ta pănlan sŏ̌n-i nănkhǚ malan rwăn au lahan nankhǚ rwăňkrau mablon kòmiti mèrî, cwaǐdò-ŭ phonhtan bloncŭ kòmiti da. Cwaǐdò mablon maraŏ̌ tamakaŭ ta lu ba aò nu, ba bwaihtan malanklan kòmiti.
64. Môn adaupră lahan nu, dŏ̌ sǖkănblon cŭkhan akaŭ, ba aò ba dŏ̌ sǖkănblon wundau lahan khau.

Aklan (5)

Taphlai ta-aůlan

Federal Demokreci taklăndeĭnli ŭba mè, tasaikwan didònhtan cī -ánásyin dò Federal Demokreci sůkănblon tahtŭhtan nănkhů, dǒ ayĕdòpon tamakaŭ pabloncŭ aphon pŭphon aůlan bloncŭ dǒ sůkănphao talantaĭblondau kangă dò, klăndeĭn htaů, ka malaǒhtan badĭbada nu, aůlan malanklan (ratìly) bloncŭ preĭ. Cwaĭ taklăndeĭli aò, pa pŭpra mè, kanaĭkhein nikă khanba takaraĭ kathan akaŭ taǒ de jure dò de facto htănkhaublon dò, kamalaǒhtan da taů ta-aòcein aòklôn dò tamālan, Demokreci ta-ăraǒ, taphi nita aò acŏya laǒhtan akhein. Kanaĭkein nu, sůkănphao lahan nu, nikăba takaraĭ sarai dò acŏya ateĭ amaǒ cǒ aò pè. Matha-ŭ pa nu,lu ba dǒ katan ta-u tapaǒkhau ba cǒ aò dò, aphî tacein taklôn tathatayan da, aòdwăn aòpeĭn acŏya laraů. Taklăndeĭnli ŭba aò arîkaĭ lahan nu, phidĭ dǒ tateĭ tamaǒ dò, bakyă pra (stakeholders) lahan, yůan bábwaĭ dò aůlan klăndeĭn bloncŭ dǒ sůkănphao talantaĭblondau kangă htaů, ka malaǒhtan bábwaĭ nu, klăndeĭn malanklan (ratify) bloncŭ nè.

Pa pŭpra nănkhů, cwaĭdò sůkăn nănkhů tayŭkhlai aò, ta ba ma tama lahan nu, arîdau tama adau lahan preĭ. Pa mè, dǒ tamabi maphraò tacaůta-ŏn cǒ aò akhein aklan akaŭ, makaĭ kanaůblan tacein taklôn, dǒ mata dǒ cǒ tŭ cǒ ba tamālan akaŭ lahan kanaůblon tateĭ tamaǒ, dǒ ta mabi maphraò akaŭ kanaů ceinblan tathataya, dǒ cī ta-u tapaǒ akaŭ Demokreci ka laǒhtanblan, dǒ takarăn taphyăn sărai akaŭ ka naů ceinblan tacaůta-ŏn, dǒ ta-ĭthau kaŭthá akaŭ ka naůceinblan phidĭ dǒ tamwaĭtahăn talan cicăcŭ lahan kalaǒhtan blan dò kalŭhtan ba dǒ tateĭran dankhau cwaĭdò-ŭ lahan nănkhů, aůlan klăndeĭn bloncŭ dò ka malaileĭn mǒ. Tama ŭkaŭ dò ta-aůlan klăndeĭn lahan nu, ka macein maklôn leĭn dǒ tadaotayan, tanita aò dò ta-aůlan akaŭ.

Taklăndeĭnli ŭba nu, klăndeĭn ceinklôn badĭbada. Cǒkamǒ phidĭ dǒ thari thamu dò mahtan tai mè da da. Bakyă ta nita aò ŭ lahan nu, pra aůlan malanklan aphon pŭphon mè, dǒ kăru aůlăn malanklan aphon laphon dò laphon akhau mèrî, dǒ aphon pŭphon aò aphonkaŭ

pralau lahan khau mèrî, sǚkǎnblon Katan sǚkǎn sǚkǎnphao lahan khau mèrî, neinmana lǎmanaǒ swǐlǎn phaoyû khau mèrî, phi ba nita nu, pa yǚ tha-ǔ.

1. Taklǎndeǐnli ǔba aò takranlai tarwaǐyaǒ lahan nu, cwaǐdò dǒ sǚkǎnphao talantaǐblondau (People's Assembly) htǎnkhau bloncǔ aò, malaǒhtan mwaǐ talǚlwa, tateǐ tamaǒ , tacwaǐcǔ aò htaǚ, ka mahtan tathataya Federal Demokreci sǚkǎnblon.
2. Tamahtan tha-ǔ nu, akaû(3) sǚkǎnblon nitǚ aklanphao 1,2,3,dò sǚkǎnblon takrautayaǒ kacao aklanphao 4 akaǔ nu, naǚbahtaǚ taklǎndeǐn hǒ mwaǐ, sǚkǎnblon takrautayaǒ dò phidǐ dǒ tahtǚhtǒn angauprî lahan htaǚ, thǎnǎn malanklantaǒ da tabanaǚ lahan dò sǚkǎnblon aphon môn lahan mè, tamalanklantaǒ da tabanaǚ lahan mè, sǒn-i mahtan bábwaǐtaǒ da.
3. Tabanaǚ kanaǒ lahan, Gender tacwaǐcǔ dò pra-aòsyan tabanaǚ lahan ba naǚ ba. Sǚkǎnphao pǔpra ta-aò tacaǚta-ǒn nǎnkhǚ,malanklan ba taphidǐ dǒ pralau tacaǚta-ǒn Federal sǚkǎnblon tacaǚta-ǒn dò bakyǎ tarahǎnyǚ tamakhlai lahan dò ka maba mǒ.
4. Sǚkǎnphao pǔpra, ta-aòkǎn atǒn kadauhtan lǚhtan dǒ ta cikli plǔlaī dò phi-ǎ macǔ dǒ tama rǐkaǒ tama da, tamakhlai lahan nu, ba malanklan mahtan ba.
5. Pralau pǔpra phinaǚ da, pǔpra nǎnkhǚ tatheingǎ tama (Universal Education Coverage), phidǐ maǒ tamangaǒ tamangaǒ pǔraǚ tamalǔ tatheingǎ tama (Mother Tongue-based Multi-lingual Education) dò pǔpra phinaǚ da pǔpra nǎnkhǚ tahaitabaǔ tama (Universal Health Coverage) pra cǒ thalyǚn ngòn lahan, picǎphao lahan, maǒprǎ phǎprǎ lahan, mu phǔdau lahan bloncǔ bakyǎ pramu nǎnkhǚ tabanaǚ lahan, tamaywanlankaǐ tathû thamǚ dò tathû maplǔ malaī kaǐ thauthá lahan tabayônbanǎ (Harm Reduction), takhwaihai dò tamaraǒceinblan nǎnkhǚ, ka malanklan mahtan ba tamakhlai araǒ lahan.
6. Sǚkǎnphao tathayǚ cǒ aò dò phinaǚtaǒ takrautayaǒ lahan nu, ka makaǐ phiceinblan. Phidǐ ka mahtan dǒ tarauhtannaǚ sǚkǎnphao ta-u tapaǒ tama. Taphi nita cǒ aò acǒya lahan nu, mahtǔmǎkaǐ dò sǚkǎnphao khòn-ǎ. Ba ǎmakhan da dǒ takrautayaǒ kahti karwǐ mè aò dǒ sǚkǎnphao lahan nǎnhti. Sǚkǎn takrautayaǒ nu, aòlaǒ badǐbada dǒ sǚkǎnphao cudeǐnkaǔ.

7. Taklăndeĭnli ŭba aò arîkaĭ lahan, tatyanlan lahan dò tamakhlai lahan nu, cỗngĭdaupè kalaỗhtan mỗ mwaĭ kacôn akhein acŏya, kacôn akhein bakyă taphonhtan tamaĭtakrỗn tamālan tapănkhlaipaĭkhlỗn lahankaŭ, ka mahtan tapheitama lahan cỗkamỗ, tatyanlan Federal Demokreci sủkănblon taphonhtan tamaĭtakrỗn tamālan nulễ, ba laicŭ nādeĭn ba akahti tayŭkhlai lahan preĭ.

Dwankhlŏ̌n

Sŭ̊păn kănblonphao adaupră lahan mè, beĭ 1947 nein nu, mahtan Pinlon likhlăndeĭň dò phinaŭ̊ bloncŭ talŭtalwa htaŭ̊, makaĭ ka mahtan sŭ̊kăn lahan aòblon dò htŭda sŭ̊kănblon. Talŭtalwa, tacwaĭcŭ, ta cŏ̌ cwaĭcŭ aò-á, htănkhau bloncŭ dò ta-u tapaŏ̌taŏ̌ môn aò lahan mè, phiklôn dŏ̌ sŭ̊kănblon tahtŏnhtŭ̊ angaupri dò, kamahtan swĭ̌lăn pŭraŭ̊ aòblon nirăcŭ dŏ̌ tadwăn tapeĭn akaŭ da, Federal sŭ̊kănblan nu, tarwaĭyaŏ̌ aò tha-ŭ.

Matha-ŭ makaĭ ka mahtan da tathataya aò Federal sŭ̊kănblondau nănkhŭ̊ nu, sŭ̊kănblon taklăndeĭn kahti karwĭ̌ mwaĭ, Pinlon liklăndeĭn, Pinlon ta-aŭ̊lan dò Pinlon tama lahan nu, lu ba malaŏ̌htan blan. Batyan malanklanblan Federal sŭ̊kănblon taphonhtan tamaĭtakrŏ̌n tamālan. Dŏ̌ taphonhtan tamaĭtakrŏ̌n tamālan akaŭ, ka sŏ̌n-i dò ta-u tapaŏ̌ taphonhtan tamaĭtakrŏ̌n tamālan(Constitutionalism) tamālan tama. Lu ba tamālan tama, ta-u tapaŏ̌ tama dò bakyă taciran tama lahan nu, ba plŭlaī mahtan ba. Makaĭ ka bábwaĭhtan da dŏ̌ sŭ̊kănblon krŏ̌nkrau ciyakrŏ̌n nu, ka ma mŏ̌. Ta malaŏ̌htan sŭ̊kănblon krŏ̌nkrau ciyakrŏ̌n mwaĭ, tamalaŏ̌htan pônpai tama dò tamahtanywăn pôn tamalahan nu, ka malaŏ̌htan mŏ̌. Pŭpra mahtan bloncŭ mwaĭ sŭ̊kănblondau mè, ba phu ba kră ba dŏ̌ hankhau thăbein kangă.

Tahtŭ̊htŏn angauprî dò tamakhlai aceinklôn lahan nu, makaĭ ka malaŏ̌htan ta daoyan laicŭ mwaĭ lŭlwa, tathataya, dauhtan, hŏnhtan Federal Demokreci sŭ̊kănblondau nănkhŭ̊, tyanlan malanklan bloncŭ taklăndeĭnli ŭki dò, dŏ̌ tahtănkhau bloncŭ akaŭ ka malaŏ̌htan raŏ́bloncŭ da nu, taiphlŏ̌nhtan ba tha-ŭ.

Federal Demokreci liklǎndeǐn

Aklankaû (2)

Kacôn akhein bakyǎ taphonhtan tamaǐtakrǒ̃n tamālan tapǎnkhlaipaǐkhlǒ̃n

Nein 2021

Taiphlǒ̃nhtan ba beǐ nein 2021, march lǎ 31 daǒ̃ khein preǐ nu. Mahtan sǔ̃kǎnphao talantaǐblondau arǐ̃kaǒ̃ lablān beǐ nein 2022, january lǎ 27 taǔ̃ 29 daǒ̃ khein, prānhtan mabwaǐhtan lahan dò malanklan hǒ̃ preǐ.

Lidǐ̌

Adǐ̌

Aklan(1)	Kacôn akhein bakyǎ taphonhtan tamaǐtakrǒ̃n tamālan tapǎnkhlaipaǐkhlǒ̃n tarwaǐkhlai
Aklan(2)	Sǘkǎnphao talantaǐblondau
Aklan(3)	Sǘkǎnphao tadwǎn tapeǐn taphî nithû nihwǐ̌ kònci
Aklan(4)	Kacôn akhein sǘkǎnphao tadwǎntapeǐn acǒya tapheitama lahan
Aklan(5)	Kacôn akhein tamālan tama
Aklan(6)	Kacôn akhein ta-aòpaǒ̌ ukhau tama
Aklan(7)	Kacôn akhein taciran tamaǒ tama
Aklan(8)	Môn/Federal Units lahan, ta-aòpaǒ̌ ukhau, tamālan tama dò taciran tamaǒ tama
Aklan(9)	Bakyǎ taplǔtalaī akhein, taprancein tapǎnkhlai paǐkhlǒ̃n lahan
Aklan(10)	Taprancein mabwaǐhtanblan taklǎndeǐnli
Aklan(11)	Tamālan taiphlǒ̃nhtan kǎru lahan (General Provisions)
Aklan(12)	bakyǎ tamahtan Fedearl Demokreci sǘkǎnblon ta-aǘlan lahan.

Adǐ̌

Aòdǒ̌ sǔ̌kǎnblonkaǔ mwaǐ sǔ̌pǎn kǎnblonphao pǔraǔ̌ bloncǔ, sǔ̌kǎnphao pǔpra tathayǔ̌ acein aklôn daukhlǒ̌n mè, phidǐ̌ dǒ̌ talǔlwa, tacwaǐcǔ, tateǐtamaǒ̌ aò, Dimokreci nǎnkhǔ̌, tacwaǐcǔ nǎnkhǔ̌ dò ta-u tapaǒ̌taǒ̌ môn tabanaǔ̌ lahan, phî bábwaǐ da ta-ǎmakhan Federal Demokreci sǔ̌kǎnblondau talaǒ̌htan nǎnkhǔ̌ preǐ nu. Sǔ̌pǎn kǎnblonphao swǐ̌lǎn pǔraǔ̌ ta-aòkhai tabanaǔ̌ dò phidau phiha pralau thari thamu mwaǐ tahtǔ̌htǒn angauprî lahan, tamahtan Federal Demokreci sǔ̌kǎnblondau nǎnkhǔ̌, akahti tamakhlai lahan, tayǔba akahti tamakhlai lahan, ta bamalaǒ̌htan tama (bacǒ̌mwai) sǔ̌kǎn nǎnkhǔ̌ tayǔkhlai lahan nu, daôlaǒ̌ htaǔ̌ hǒ̌ dǒ̌ taklǎndeǐnli ǔba aklankaû(1) hǒ̌. Tamahtan Federal Demokreci sǔ̌kǎnblon nu, ba mahtan dǒ̌ pǔpra khòn-ǎ dò bakyǎ khòn-ǎ aphon pǔphon nulě̌, malanklan aǔ̌lan htaǔ̌hǒ̌ preǐ nu. Federal Demokreci aklankaû (1)kaǔ nu, tyanlan aò , takranlai, tarwaǐyaǒ̌ lahan nu, makaǐ kamalaǒ̌ htan da dò tama báhtan bwaǐhtan talaileǐn kangǎ sǔ̌kǎn tayǔkhlai hankhauyòn laklan htaǔ̌ laklan khaucǎ, mahtan da Federal Demokreci sǔ̌kǎnblondau ngǎ, dǒ̌ kacôn akheinkaǔ, ba pidǐ̌ mwaǐ “bakyǎ kacôn akhein taphonhtan tamaǐtakrǒ̌n tamālan tapǎnkhlaipaǐkhlǒ̌n (Interim Constitutional Arrangements)” nu, malanklan dò dǒ̌ Federal Demokreci aklankaû (2) dò taiphlǒ̌nhtan ba. Bakyǎ kacôn akhein taphonhtan tamaǐtakrǒ̌n tamālan tapǎnkhlaipaǐkhlǒ̌n caǔ(mǒ̌nnein) mè, tyanlan malanklan , taplǔlaī akhein taphonhtan tamaǐtakrǒ̌n tamālan htaǔ̌ dò htǔ lanklan hǒ̌ akhein akaǔ prrě̌.

Aklan(1)

Kacôn akhein bakyă taphonhtan tamaĭtakrỗn tamālan tapănkhlaipaĭkhlỗn tarwaĭkhlai

1. Cī -ánásyin tama bloncŭ ánásyin tama laraủ da lakhan, ka thayủ mahtaủ madwankaĭ mwaĭ tamakhlai lahan dò taủ dỗ taplŭlaī akhein taphonhtan tamaĭtakrỗn tamālan laỗhtan nu, lu ba tamakhlai lahan mè, ka malaỗhtan mỗ.
2. Cī -ánásyin bloncŭ ánásyin tama laraủ da lakhan, makaĭ kamataủ madwankaĭ dò tamahtan Fedearl Demokreci sủkănblon sủkăn nănkhủ, ka káblon dò mahtan mỗ, tathayủ nikhyủn cwaĭcŭ praphon pŭpra pablon aò sủkănphao talantaĭblondau la raủ.
3. Fedearl Demokreci taklăndeĭnli aklankaû (1) aò takranlai, tarwaĭyaỗ dò sủkăn nănkhủ tayŭkhlai latỗn htaủ latỗn lahan nu, makaĭ ka htănkhau dò ma ba da mè, kaphonhtan malanklan ba sủkănphao tadwăntapeĭn taphî nithû nihwỉ kònci mỗ.
4. Sủkănblon lūdò aplaŭ kòmiti mè, dỗ sủkănphao tadwăntapeĭn taphî nithû nihwỉ kòmiti kònci tamangaỗră dò tathayủ akaŭ, phonhtan kacôn akhein sủkănphao tadwăntapeĭn acŏya dò, ka tyanlan malanklan ba , taphonhtan tamaĭtakrỗn ŭki , nita dò tamahtan da tală aò lahan mỗ.
5. Fedearl Demokreci tasaikwan akhein nănkhủ, katyanlan malanklan ba ,makaĭ mahtan da talu ba ta-aòbloncŭ dò anănthủ taphonhtan tamaĭtakrỗn, nita dò tamahtan da tală lahan mỗ.
6. Sủkănphao tadwăntapeĭn taphî nithû nihwỉ kònci nu, ba tyanlan ba bakyă taplŭlaī akhein, tapranhtan pănkhlaipaĭkhlỗn lahan.

Aklan(2)

Sŭ̌kănphao talantaĭblondau

Takranlai

7. Cī -ánásyin tama kahtaŭ̌ kadwankaĭ dò tamahtan Fedearl Demokreci sŭ̌kăn nănkhŭ̌, Fedearl Demokreci khòn-ă aphon lahan aòblon dò, sŭ̌kăn nănkhŭ̌, tapankrau nănkhŭ̌, takhaòtakhwai nănkhŭ̌, tacaŭ̌ta-ŏn nănkhŭ̌, bakyă tamatŭkaĭ ánásyin tama kanaŏ̌ lahan, khlaikhlŏ̌n lahan, tacăntalá lahan dò bakyă taplŭlaī tapănkhlaipaĭkhlŏ̌n lahan , ta lanniswĭ̌ mangaŏ̌răcŭ dò kamalanklan da nu, mahtan sŭ̌kănphao talantaĭblondau ŭki preĭ.

Taphonhtan mahtan talantaĭblondau arîkaĭ nita dò tamakhlai

8. Sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî nithûnihwĭ̌ kònci nu, htănkhau dò mahtan ba sŭ̌kănphao talantaĭblondau. Makaĭ sŭ̌kănphao talantaĭblondau kahtŭhtanraŏ̌ nu, ba tyanlan tamahtan talantaĭblondau arîkaĭ tama khlaikhlŏ̌n lahan.
9. Dŏ̌ sŭ̌kănphao talantaĭblondaukaŭ cwaĭdò tyanlan aò, pra thayŭ̌ laicŭ Fedearl Demokreci taklăndeĭnli aò aphonkaŭ, aplaŭ lahan ba pabloncŭ.
   (a) Sŭ̌kănblon lūdò aplaŭ kòmiti bloncŭ, tarauhtannaŭ̌ lūdò aplaŭ lahan.
   (b) Sŭ̌kăn nănkhŭ̌ pati lahan
   (c) Thāmāghā lahan, pramu lahan, prarŭ dò bakyă pra-aòsyan aphon lahan bloncŭ, pralau takhaòtakhwai aphon lahan, pra pablon dŏ̌ ta cŏ̌ thayŭ̌ saikwan ánásyin tama sŭ̌kănphao wunhtăn bloncŭ bakyă prama CDM aphon lahan, pra bakyă ama sŭ̌kănphao tablannûkathi (thabeī) aphon lahan
   (d) Sŭ̌păn kănblonphao tasaikwan aphon lahan
   (e) Kacôn akhein, môn/ Fedearl units aplaŭ dò phidĭ̌ swĭ̌lăn aphon/ kònci lahan
10. Pra pablon dŏ̌ sŭ̌kănphao talantaĭblondaukaŭ aphon lahan nu, ba htŭ ba bakyădò aphon lahan nănkhŭ̌ aplaŭ lahan dò, ba laicŭ nādeĭn mabloncŭ cwaĭdò sŭ̌kănphao talantaĭblondau tamalanklan lahan.

Tamada tală dò nita lahan

11. Sŭ̌kănphao talantaĭblondau mè, ba ma báhtan bwaĭhtan cwaĭdò tyanlan nita dò tamakhlai kanaĭ ŭkaŭ.

(a) Phidĭ̌ dŏ̌ talŭlwa, tacwaĭcŭ, tateĭtamaŏ̌ dò ta-u tapaŏ̌taŏ̌ môn aò, taphonhtan mahtan Fedearl Demokreci sŭ̌kănblon nănkhŭ̌, makaĭ kayŭba khlai, ka ma ba cwaĭ kameĭn lahan dò taphilan ba nita.

(b) Sŭ̌kăn nănkhŭ̌, tapankrau nănkhŭ̌, takhaòtakhwai nănkhŭ̌, tacaŭ̌ta-ŏn dò bakaў̌ tamatŭkaĭ ánásyin tama akahti lahan tamakhlai lahan, tacătalá lahan nu, ba niswĭ̌ră dò malanklan ba.

(c) Sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî nithû nihwĭ̌ kònci (mu/yayi) tathayŭ̌ dò tataihtan dānhyŭ̌n aò, Fedearl Demokreci taklăndeinli nu, niswĭ̌ră malanklan ba.

(d) Ba phonhtan laŏ htan dŏ̌ sŭ̌kănphao talantaĭblondau akaŭ aò aphon lahan, aplaŭ pablon sŭ̌kănblon tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̌ kònci.

(e) Malanklan ba sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn acŏya.

(f) Sŭ̌kănphao talantaĭblondau nu, bao-u rwaĭceinblan dŏ̌ sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̌ kònci dò sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn acŏya (NUG) tamakhlai lahan htaŭ̌, ta-aŭ̌lan malanklan ba, malanklan ba ta bama tama amaĭamòn lahan dò mahtan ba tarwaĭceinblan anănthŭ̌ tapheitama lahan.

(g) Sŭ̌kănphao talantaĭblondau nu, malanklan ba , sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̌ kònci phonhtan ba kòmiti, kònci , commission lahan.

(h) Niswĭ̌ră malanklan ba, bakyă taplŭlaī akhein, tapănkhlaipaĭkhlŏ̌n dò malaŏ̌htan tapheitama arîkaĭ lahan.

(i) Malanklan ba, taplŭlaī akhein taphonhtan tamaĭtakrŏ̌n tamālan.

(j) Bakyă Fedearl Demokreci taphonhtan tamaĭtakrŏ̌n tamālan tamakhlai lahan nu, sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphi tanithû nihwĭ̌ kònci bwailan dò, sŭ̌kănphao talantaĭblondau nu, ba malanklan ba.

12. **Tamahtan talantaĭblondau**

(a) Sŭ̌kănphao talantaĭblondau nu, ba ma (6) lă lablan.

(b) Ba lu bahtòn mè, mahtan (tahtŭhtòn) talantaĭblondau da.

(c) Dǒ talantaǐblondaukaǔ aplaǔ lahan bahtan pra 60 yakaǔ mè, khǎhtǔ da. Dǒ talantaǐblondau aòthayǎn akhein nu, cǒ cipǒn dò ta ba htǔhtòn laraǔ raǔ dò tahtǔhtòn talantaǐblondau lahan nu, talantaǐblondau htǔ cǒ htǔ mè, sǔkǎnphao tadwǎntapeǐn taphî tanithû nihwǐ kònci nu, malanklan ba da.

13. Dǒ talantaǐblondau akaǔ tabwailan tamalanklan

(a) Tathayǔ ba aòlein bábwaǐ (Suffcient Consensus) 65 yakaǔ san mè, bwailan tamalanklan da.

Aklan(3)

Sǚkănphao tadwăn tapeǐn taphî nithû nihwǐ kònci

Takranlai

14. Sǚkănphao tadwăntapeǐn taphî tanithû nihwǐ kònci takranlai mè, mwaǐ tha-ǔ nè.
    (a) Beǐ malaǒhtan badǐbada Fedearl Demokreci taklăndeǐnliǐkaǔ aò, tarwaǐlai, takranlai dò sǚkăn nănkhǚ tayǔkhlai lahan kheinnu, ba htănkhau.
    (b) Dǒ sǚkănphao talantaǐblondau bwailan tamakhlai dò tacăntalá lahan nu, phi nita dò malaǒhtan khein, dǒ sǚkănphao talantaǐblondau laklan dò laklan kacôn ba maba mangaǒră dò, tamakhlai nănkhǚ lahan mè, dǒ tahtănkhau bloncǔ akaǔ, ba-u bama ba.
    (c) Cī -ánásyin kahtǔmă nănkhǚ, tamahtan Fedearl Demokreci sǚkănblon nănkhǚ, makaǐ ka macòn mablon da tathayǚ nikyǚn cwaǐcǔ aphon lahan dò, cwaǐ Fedearl Demokreci taklăndeǐn aò tamakhlai lahan nu, mabáhtan bwaǐhtan khein, pǔpra pabloncǔ ka da nu, ba bwaiblon mangaǒră ba.

Taphonhtan amaǐ-akrǒn

15. Sǚkănphao tadwăntapeǐn taphî tanithû nihwǐ kònci nu, phonhtan dò aphon ǔkaǔ.
    (a) Sǚkănblon lūdò aplaǔ kòmiti bloncǔ tarauhtannaǚ lūdò aplaǔ lahan.
    (b) Sǚkăn nănkhǚ pati lahan
    (c) Thāmāghā lahan, pramu lahan, prarǔ dò bakyă pra-aòsyan aphon lahan bloncǔ pralau takhaòtakhwaǐ aphon lahan, pablon dǒ tasakwan ánásyin tama sǚkăn wunhtăn lahan bloncǔ bakyă prama CDM aphon lahan, bakyă pra ma sǚkănphao tablannûkathi aphon lahan.
    (d) Sǚpăn kănblonphao pra saikwan aphon lahan.
    (e) Kacôn akhein, môn/ Fedreal units / swǐlăn aplaǔ aphon/ kònci lahan.
16. Dǒ sǚkănphao tadwăntapeǐn taphî tanithû nihwǐ kònci akaǔ, ba phonhtan bwaihtan dò, khaună aphon, bakyă khlaitama khaupǒn aphon cwaǐdò tǔră aò prakhau akaǔ.

Tamada tală dò nita lahan

17. Sůkănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwǐ kònci, tamada tală dò nita lahan mè mwaĭpreĭ-ŭ.

    (a) Ba htănkhau tyanlan ba, dǒ sůkănphao talantaĭblondau tamalanklan htaů aò, Fedreal Demokreci taklăndeĭn.

    (b) Makaĭ ánásyin tama kahtŭmăkaĭ dò tamahtan Fedreal Demokreci sůkănblon nănkhů nu, makaĭ tathayů nikhyůn thalyůncŭ aphon lahan ka malaǒhtanblon da mè, ba madwăn mablon ba dò ba bwaiblon mangaǒră ba.

    (c) Dǒ sůkănphao talantaĭblondau laklan dò laklan kacôn akhein lahankaŭ, phi talantaĭblondau nita dò, ba mangaǒ malanklan ba bakyă tamakhlai arîkaĭ lahan.

    (d) Makaĭ cī -ánásyin tama bloncŭ ánásyin tama pŭraů ka htŭmăkaĭ, tamahtan Fedreal Demokreci sůkănblon nănkhů, ba bwailan tyanlan ba tacăntalá.

    (e) Cwaĭdò Fedreal Demokreci taklăndeĭn aò, bwailan malanklanyaǒ tacăntalá lahan nu, ma báhtan bwaĭhtan akhein, dǒ 2008 taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan htŭmăkaĭ kanaǒ akaŭ, ba htănkhau ba bakyă tamakhlai , aòkhau upaǒ ba dò ba mangaǒ mară ba.

    (f) Mangaǒră malanklan bakyă taplŭlaī akhein tapănkhlaipaĭkhlǒn lahan dò tahtan danhyůn dǒ sůkănphao talantaĭblondau aò dò ba phiba tamalanklan.

    (g) Ba htănkhau dǒ taplŭlaī akhein, tatyanlan taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan (mu/yayi) tamakhlai dò, taphonhtan tamaĭtakrǒn ŭki nu, ba phi naů tamalanklan dǒ sůkănphao talantaĭblondau aò.

    (h) Tama báhtan bwaĭhtan mwaĭ, taihtan danhyůn dp̌ sůkănphao talantaĭblondau dò malanklan aò Fedreal Demokreci bakyă taphonhtan tamaĭtakrǒn tamālan tamakhlai lahan nu, ba htănkhau ba.

    (i) Sůkănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwǐ kǒnci mè, ba phi nita ba sůkănphao talantaĭblondau.

    (j) Dǒ sůkănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwǐ kònci talantaĭblon akaŭ, cwaĭdò ta kalan niswǐ nicăcŭ aò, ba saò ba dǒ, sůkănphao tadwăntapeĭn acǒya bakyă wundau lahan mè, da.

(k) Sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî nithû nihwĭ̌ kònci nu, makaĭ malaŏ̌htan bábwaĭ da tapheitama lahan nu, ba lu ba pra acăn ada khlaitama lahan nu, phonhtan da.

Kòmiti, Commission dò prama tama aphon lahan

18. Tamalaŏ̌htan Fedreal Demokreci sŭ̌kănblon nănkhŭ̌ lu ba , laklan dò laklan makaĭ phaôhtau madacŭ nu, ba phonhtan sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̌ kònci aphonkaŭ aphon lahan, cŏ̌kamŏ̌ baphonhtan dò sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn acŏya (NUG) aplaŭ lahan. Beĭ phonhtan tha-ŭkhein, dŏ̌ sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̌ kònci dò sŭ̌kănphao tadwăntpeĭn acŏya taihtan dabyŭ̌n aò, bakyă pra acăn aplan tama lahan cirònkaŭ pablon, tamablon mangaŏ̌ră kòmiti lahan, Commission lahan dò prama tama aphon lahan (Joint Coordination Committees, Commissions and Working Groups) cwaĭdò ŭ, lu ba laraŭ̌ mè phonhtan da.
19. Dŏ̌ sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̌ kònci phonhtan aò, kòmiti, Commission lahan dò prama tama aphon lahan nu, tyanlan lĭ̌khlăn ba raŏ́ anănthŭ̌ tabama tama nita lahan htaŭ̌, ba mangaŏ̌ră malanklan bloncŭ dò sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̌ kònci. Kòmiti, Commission lahan nu, bakyă pra cănplan macŭda khlaitama aphon lahan nu, dŏ̌ sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî nithû nihwĭ̌ kònci tală aò akaŭ, phonhtan phî nita da.

Aklan(4)

Kacôn akhein sủkănphao tadwăntapeĭn acŏya tapheitama lahan

20. Kacôn akhein sủkănphao tadwăn tapeĭn acŏya nu, ba malaổhtan ba cwaĭdò taklăndeĭnli ubakaŭ aò, sủkăn tarwaĭkhlai lahan, takranlai lahan dò sủkăn nănkhủ tayŭkhlai lahan.
21. Dổ sủkănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwỉ kònci tamalan aò, kangă tamakhlai lahan nu, ka malaổhtan da nănkhủ, ba mablon raổcŭ dò kameĭn sủkăn nănkhủ pati lahan, sủpăn kănblonphao pra saikwan aphon lahan, pralau takhaòtakhwai aphon lahan.
22. Makaĭ ánásyin tama kahtŭmăkaĭ dò tamahtan Fedreal Demokreci sủkănblon nănkhủ, dổ sủkănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwỉ kònci htănkhau tyanlan aò, tŭră dò tacăntalá lahan nu, sủkănphao tadwăntapeĭn acŏya mè, ba bwailan ba khlai tama tacăntalá lahan dò, ba malaổhtan ba.
    (a) Cwaĭ taklăndeĭn aò, takranlai, tarwaĭkhlai lahan, cwaĭdò sủkăn nănkhủ tayŭkhlai aò, kacôn akhein sủkănphao tadwăntapeĭn acŏya tamakhlai dò tacăntalá tamakhlai lahan nu, dổ wundau pán lapán dò lapán nu, ba malaổhtan ba.
    (b) Makaĭ cī -ánásyin tama bloncŭ ánásyin tama pŭraủ kahtŭmă nănkhủ, ba ma dổ, sủkăn nănkhủ tama, taprankrau, takhaòtakhwai , sủkănkwan arîkaĭ dò sủkăn nipaổ, tacaủta-ŏn dò tarahănyủ cwaĭdò dổ tamakhlai pŭraủ akaŭ.

23. Sủkăn nănkhủ

(a) Mabi madaò manwă sủkănphao mwaĭ, phanphi takrautayaò cī aphon ta-u tapaổkhau tapheitama lahan, ba aòhtôn dò, kacôn akhein sủkănphao acŏya nu, anănthủ tamalaổhtan tama lahan makaĭ kacein kaklônraŏ mè, ka mangaổ mară dò sủkănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwỉ kònci mổ.

(b) Tamahtan Fedreal Dimokreci sủkănblon nănkhủ, dổ cwaĭdò sủkănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwỉ kònci (NUCC) tamakhlai dò tahtănkhau akaŭ, ka mahtan mổ.

(c) Makaĭ mahtŭmăkaĭ da ama sărai sủkănphao pŭpra tamālan lahan nănkhủ, tyanlan mahtan rahănyủ da tabanaủ kanaổ lahan da tamālan lahan dò,

cwaĭdò kacôn akhein tamālan tam aklan (5) aò, phi tamalanklan htaů̌, sů̌kănphao tacaů̌ta-ŏn dò makaĭ ka aòbábwaĭ da dò tamālan araŏ̀kaŭ nu, ka mahtan mŏ̌.

(d) Ta-cŏ̌ mabi sů̌kănphao takrautayaò tablannûkathi tama (Civil Disobedience Movement) bloncŭ sů̌kănphao tasaikwan , makaĭ ka mahtan dalaileĭn nănkhů̌, lu ba tamacŭ makŭ, tarwîcòn, macòn, mangaŏ̌ră, pŭpra tahtănkhau bloncŭ akaŭ, ka malaileĭn mŏ̌.

(e) Amacŭ makŭ taphanphi áná cī aphon , tamabi maphraò tama lahan mwaĭ, tapankrau dò rwănkrau kahti karwĭ̌ lahan, ka ywanlai da nu, bloncŭ pra macŭ sů̌kănkaŭ sů̌kănkwan prama Fedreal Demokreci tama lahan , bloncŭ sů̌kănphao lahan dò, kamabloncŭ mŏ̌.

(f) Kacôn akhein sů̌kănphao tadwăntpeĭn acŏya sů̌kăn nănkhů̌ tarwaĭkhlai nikhyů̌n lahan nu, ka malai taů̌ daphraĭ da tacăntalá tapheitama lahan nănkhů̌, lu ba tapankrau dò rwănkrau lahan nu, mabloncŭ sů̌kănkaŭ sů̌kănkwan aò, pra macŭ Katan Fedreal Demokreci nănkhů̌ tama lahan , bloncŭ sů̌kănphao dò, mabwaĭhtan ba mŏ̌.

(g) Dŏ̌ hankhau thăbein tanikăcŭ, talantaĭbloncŭ lahan pŭkaŭ, makaĭ ka cŏ̌ ita phiyĕ cī aphon nu, ka mabloncŭ dò pra macŭ Katan Fedreal Demokreci nănkhů̌ tama lahan pŭpra mŏ̌.

24. Sů̌kănkwan arîkaĭ

(a) Makaĭ ka mahtanda Fedreal Demokreci sů̌kănblon nu, laŏ hankhau thăbein sů̌kăn acŏya lahan ka ita phiyĕ̌ , ka macŭmakŭ dò ka mabloncŭ nănkhů̌ malai mŏ̌.

(b) Cwaĭdò sů̌kănkwan tamakhlai aò, mabloncŭ dò hankhau kūlāthāmāghā bloncŭ, hankhau thábein sů̌kăn acŏya lahan, sů̌kăn kărau aphon lahan dò, makaĭ sů̌kăn kăru acŏya lahan , ka ita phiyĕ lai kacôn akhein sů̌kănphao tadwăntapeĭn acŏya nu, ka malaileĭn mŏ̌.

(c) Cwaĭdò hankhau thăbein sůkăn lahan tamālan aò, ka rahănyů da sůkănblon dò sůkăn akaŭ aò sůkănphao lahan da, hankhau thăbein sůkăn lahan taklăndeĭnli arîkaĭ aò lahan nu, phru libŏn khă da nu, ba ma mŏ.

(d) Ka mabloncŭ , amacŭ makŭ Fedreal Demokreci nănkhů tama mwaĭ kamein kăru sůkăn lahan dò, tacăntalá tapheitama lahan mŏ.

(e) Makaĭdò sůkăn kăru nu, ka ciran da pra phanphi áná cī aphon dŏ hankhauthăbein aò taciran tamaŏho lahankaŭ nu , ka malai dò sůkăn nipaŏ tamkhlai mŏ.

25. Tapankrau arîkaĭ

(a) Amacŭ makŭ da , taphanphi áná cī aphon tamalan mwaĭ tapankrau dò rwănkrau kahti karwĭ lahan kaywanlan aòhtôn da nu, ka maraŏ mabloncŭ dò, talaicŭ cwaĭdò hankhauthăbein tamālan tahtůhtŏn aò takhan nita, taphi nitha, talaumaĭ aò, aphon lahan mŏ.

(b) Makaĭ sůkănphao akahti tapankrau lahan karaŏhtan , rwăn taprî tasă talai tacein karaŏhtan dò, ka mabwaĭhtan da ta luba rwăn lahan nu, ka maba mŏ.

(c) Phanphi krauyaò cī áná tapheitama khaucă, dŏ sůkhănphao lahan akhau , ka nikăba tapankrau takaraĭ lahan nu, makaĭ ka rahănyů ba da dò, maywanda nănkhů, ba malan ba tamakhlai lahan mŏ.

(d) Tŭră dò tamahtan Fedreal Demokreci sůkănblon akheinkaŭ,ka tyanlan mahtan tapankrau tamakhlai mŏ.

26. Takhaòtakhwai

(a) Dŏ tamatŭ makaĭ ánásyin tama akaŭ , pabloncŭ pŭcaŭ pŭkhan bacŏmwaĭ, ánásyin tamakaŭ tapankrau, takhaòtakhwai , tasaitapaĭ kaŭ, nikăba taphyăn sărai dò , swaĭ aò ba dŏ môn kăru mwaĭ, sůpăn khănblonphao pŭraů nu, ba thayů htŭceinblan Katan sůkănphao mè, makaĭ htŭceinblanraŏ khă da mè, ba macŭ ba. Cŏkamŏ, makaĭ ka aòda thayăn dŏ Katan sůkănkaŭ nulĕ, ba prĭpran macŭ ba.

(b) Phanphi áná mwaĭ cī aphon taphyănsărai lahan khaucă, pra swaĭphru swaĭphrá lahan, pra tapankrau dò ta-aòcaò aòlein karaĭ ba lahan nănkhů̌, makaĭ phî kada, bakyă pralau talancicăcŭ tamacŭ makŭ lahan nu, mabloncŭ dò hankhau kūlāthāmāghā, sů̌kăn kăru pra amacŭ makŭ aphon lahan mŏ̌.

(c) Makaĭ pra malanû anlaphŭ, masaû ansa lahan, ta-an ta-aŏ̌ kada kalein nănkhů̌, cwaĭdò ma da mè, ka maba mŏ̌.

(d) Makaĭ kanaů̌ ba da, tamacŭ makŭ tapheitama dŏ̌ pra taů̌ dŏ̌ sů̌kăn kăru aò, pra acăn aplan , pra athei ada tama lahan aò nu, mahtan mŏ̌.

27.**Tacaů̌ta-ŏn dò tarahănyů̌**

(a) Kacôn akhein sů̌kănphao tadwăntapeĭn acŏya nu, mangaŏ̌ră dŏ̌ sů̌kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̌ kŏ̌nci dò, bakyă tacaů̌ta-ŏn dò tarahănyů̌ tama lahan, tarahănyů̌ sů̌kănblon nănkhů̌ , sů̌kănphao atŏ̌n tarahănyů̌ tapheitama lahan nu, ba tyanlan dò malaŏ̌htan ba .

(b) Kacojn akhein sů̌kănphao tadwăntapeĭn acŏya nu, makaĭ ka mada ta-aòbwaĭhtan dò tamālan dò tarahănyů̌ dŏ̌ tacaů̌ta-ŏnkaŭ nănkhů̌, ba tyanlan mahtanphraĭ tarahănyů̌ sů̌kănphao tapheitama lahan .

(c) Kacôn akhein sů̌kănphao tadwăntapeĭn acŏya nu, makaĭ karahănyů̌ sů̌kănphao aò dŏ̌ bakyă mônkaŭ lahan nu, mahtan tarahănyů̌ sů̌kănphao tapheitama akhein, ba ita phiyĕ , pra aò dŏ̌ mônkaŭ sů̌pănkănblonphao tasaikwan aphon lahan dò, ba mangaŏ̌ră mahtan ba.

Aklan(5)

Kacôn akhein tamālan tama

Federal sǖkǎnblon tamālan tama

28. Kacôn akhein nǎnkhǖ, Federal sǖkǎnblon tama tamālan takrautayaò nu, aò dǒ 2020 bwaǐnein, pati pǔraǖ, tarauhtanpwě̃ nu, tarauhtannaǖ dò, a cǒ mabloncǔ mwaǐ taphanphi bi takrautayaò aphon , mwaǐ, sǖkǎnblon atǒ̃n, lūdò aplaǔ lahan , akhau.
29. Dǒ 2020 bwaǐnein, taraǖhtanpwě̃ akaǔ, anaǖ ba tapǐ tanain dò, tathayǖ laicǔ “Federal Demokreci taklǎndeǐn” aò, makaǐ kamalaǒ̃htan bloncǔ nu, tathayǖ aò, a cǒ aòblon macǔ dò taphanphi bi takrautayaò mwaǐ cī ánásyin lahan , mwaǐ, sǖkǎnblon atǒ̃n tarauhtannaǖ lūdò aplaǔ lahan tapablon akaǔ, ba phonhtan sǖkǎnblon lūdò aplaǔ kòmiti.
30. Sǖkǎnblon lūdò aplaǔ kòmiti nu, beǐ mahtan bakyǎ Federal sǖkǎnblon kacôn akhein, taphonhtan tamaǐtakrǒ̃n lahan nu, cwaǐ “Federal Demokreci taklǎndeǐn” aò takranlai, tarwaǐkhlai, sǖkǎn nǎnkhǖ tayǔkhlai aò akaǔ, ka malaǒ̃htan da nu, sǖkǎnphao tadwǎntapeǐn taphî tanithû nihwǐ̃ kònci tamalan aòyaǒ̃, khlai tama dò tacǎntalá tamalahan nǎnkhǖ, ba mahtan bwailanklan lu ba , tamālan lahan.
31. Sǖkǎnblon lūdò aplaǔ kòmiti nu, tamahtan tamālan tama lahan mè, cwaǐdò Federal Demikreci taklǎndeǐn aò, manaǐ sǖkǎnphao tadwǎntapeǐn taphî tanithû nihwǐ̃ kònci tayanlanyaǒ̃ aò, tǔrǎ dò tacǎntalá tamakhrǒ̃n lahan, bakyǎ khlai tama nu, ba niswǐ̃ mangaǒ̃rǎ phi taklǎndeǐn dò, ba mahtan taprancein, tamakaǐ, tataiphlǒ̃nhtan mǒ̃.
32. Cwaǐdò taklǎndeǐn ǔki aò, tamalaǒ̃htan sǖkǎn nǎnkhǖ tayǔkhlai dò tacǎntalá tama lahan nǎnkhǖ, makaǐ ka ma da taluba tamālan tama nu, ká dǒ̃ sǖkǎnblon lūdò dò mahtan da.
33. Ama karaǐ sǎrai sǖkǎnphao pǔpra , mwaǐ tamālan lahan nu, ba prancein, makaǐ dò ba tyanlan malanklanblan dǒ̃, phî tarahǎn da tabanaǖ kanaǒ̃ lahan aò, tamālan lahan.

Aklan(6)

Kacôn akhein ta-aòpaǒ ukhau tama

Fedreal sǖkănblon ta-aòpaǒ ukhau

34. Makaĭ kamalaǒhtan da kacôn akhein ta-aòpaǒ ukhau nu, ba phonhtan sǖkănphao tadwăntapeĭn acǒya.
35. Sǖkănblon lūdò aplaŭ kòmiti nu, beĭ phonhtan kacôn akhein, sǖkănphao tadwăntapeĭn acǒya nu, ba phonhtan dǒ sǖkănphao tadwăntapeĭn taphî tanîthû nihwǐ kònci tamangaǒră dò tamalanklan akaŭ.
36. Sǖkăn khaunăcaò(thamadā) dò khaunăcaò nǔ nu, ba mwaĭ sǖkăn khauklao aplaŭ dò adaupră lahan.
37. Sǖkănblon wundau kacao nu, ba mwaĭ kacôn akhein, sǖkănphao tadwăntapeĭn acǒya aphon adau apră.
38. Sǖkănblon wundau dò kacôn akhein sǖkănphao tadwăntapeĭn acǒya nu, ba phi ba nita, sǖkănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwǐ kònci dò sǖkănphao talantaĭblondau.
39. Kacôn akhein sǖkănphao tadwăntapeĭn acǒya mè, phonhtan dò pra ŭkaŭ lahan.
    (a) Sǖkăn khaunăcaò(thamadā)
    (b) Sǖkăn pra taphî tanithû nihwǐ
    (c) Khaunăcaò(thamadā) nǔ (1)
    (d) Khaunăcaò(thamadā) nǔ (2)
    (e) Sǖkănblon wundau kacao
    (f) Sǖkănblon wundau lahan dò wundau nǔ lahan.
    (g) Sǖkănblon prakānngaǒ kacao
    (h) Sǖkănblon pratwăcirò kacao
40. Sǖkăn pra taphî tanithû nihwǐ nu, mcwaĭdò Federal Demokreci taklăndeĭn aò, makaĭ kamalaǒhtan da, sǖkăn nănkhǔ tayŭkhlai dò sǖkăn tarwaĭyaǒ aò lahan nu, cwaĭ taklăndeĭn aò tyanlan tacăntalá akaŭ, ba phi sǖkănphao tadwăntapeĭn acǒya tanithû nihwǐ.
41. Sǖkăn pra taphî tanithû nihwǐ tama akheinklan/caŭ mè, ba cwaĭcŭ dò kacôn akhein, sǖkănphao tadwăntapeĭn acǒya akheinklan/caŭ.

42. Sů̆kănblon wundau kacao nu, makaǐ ka tyanlan malaŏ̆htan da, cwaǐdò taklăndeǐn aò tarwaǐkhlai lahan dò kacôn akhein, sů̆kănphao tadwăntapeǐn acŏya tamakhlai dò, tacătalá tapheitama lahan nu, mangaŏ̆ră dŏ̆ sů̆kănphao tadwăntapeǐn taphî tanithû nihwǐ̆ kònci dò, pranaů̆ takrautayaò laphon phon mèrî, pralau lapra pra mèrî, pralau lahan mèrî, phinlan da , nita dò ta mada tală lahan .
43. Kacôn akhein, sů̆kănphao tadwăntapeǐn acŏya nu, mangaŏ̆ră dŏ̆ sů̆kănphao tadwăntapeǐn taphî tanithû nihwǐ̆ kònci dò, tyanlan malanklan taiphlŏ̆nhtan, sů̆kăn atŏ̆n kacôn akhein, ta-u tapaŏ̆khau tamakhlai lahan da.
44. Dŏ̆ sů̆kănphao talantaǐblondau malanklan yaŏ̆ aò, cwaǐdò sů̆kănphao tadwăntapeǐn taphî tanithû nihwǐ̆ kònci tamakhlai lahan akaŭ, makaǐ ka malaŏ̆htan da kacôn akhein, sů̆kănphao tadwăntapeǐn acŏya tamakhlai dò tacăntalá tapheitama lahan nu, laklan dò laklan, kòmiti lahan dò Commission lahan nu, ba mablon mară (facilitate) dò bakyă wundau lahan htaů̆, baphonhtan lu ba, lūdò aplaŭ lahan, sů̆păn kănblonphao tasaikwan aphon lahan, sů̆kăn nănkhů̆ pati lahan, pralau takhaòtakhwai aphao lahan kaŭ, aplaŭ lahan dò kăru răpablon da pra lahan.
45. Sů̆kăn khaunăcaò(thamadā) nu, maleǐn nita tama ba cŏ̆ da mè, sů̆kăn khaunăcaò nů̆ (1) nu, sů̆kăn khaunăcaò aplaŭ ba ma ba sů̆kăn tama. Khaunăcaò nů̆ (1) nu, maleǐn nita tama ba cŏ̆ da mè, khaunăcaò nů̆ (2) mè, ba ma mu khaunăcaò tama.

Aklan(7)

Kacôn akhein taciran tamaŏ tama

28. Kacôn akheinkaŭ, bakyădò taciran tamaŏ tama nu, dŏ̃ Federal sŭ̃kănblon nu, aòyaŏ̃ sŭ̃păn kănblonphao tasaikwan aphon lahan, mônkaŭ lahan nu, anănthŭ̃ taciran tamaŏ tama nu , ba mwaĭ talanklan ba.
29. Kacôn akheinkaŭ, Federal sŭ̃kănblon taciran tamaŏ takrautayaò nu, ba aòklôn dŏ̃ "sŭ̃kănphao tadwăntapeĭn acŏya" ta-ita phiyĕ aò, sŭ̃kănphao taciran tamaŏho lahankaŭ mèrî, dŏ̃ sŭ̃păn kănblonphao tasaikwan aphon lahan mônkaŭ phonhtanyaŏ̃ aò, latŏ̃n dò latŏ̃n sŭ̃kănphao taciran tamaŏ tapheitama lahan mèrî , akhau. Taciran tamaŏ krauyaò nu, sŏ̃n-i da dŏ̃ cwaĭdò taciran tamaŏho ŭkaŭ lahan dò taciran tama htaŭ̃, ba htŭ ba, taciran tama lŭlwa dò ta-uleĭntŏ̃n cŏ̃ aò taciran tama ba.
30. Môn/ Federal units[1] lahan akaŭ, bakyă taciran tamaŏ tama nu, ba lu ba, tamalĭ̃ makhlaĭ ba ta lanhtein lantaicŭ lahan nu, makaĭ ma kada mè, sŭ̃kănblon tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̃ kònci nu, ba phonhtan ba, bakyă taciran tama tamablon mangaŏ̃ră kòmiti dŏ̃, bakyă mônlahan aò, pra ciran tamaŏ krauyaò aò aplaŭ lahan.
31. Sŭ̃kănblon aphon aò Federal môn lahan dò Federal units aò pra ciran tamaŏ lahan nu, ciran lŭlwa tamaŏ da dò, ba phi nita dŏ̃ tamālan ateĭ amaŏ̃ hò. Ta cŏ̃ yaòpă blanlŭ dò pralau tabanaŭ̃ lahan mwaĭ, tahtŏn tanwî, pŭru pŭkhan lahan nulĕ̃, ba daoyan laicŭ sŏ̃n-i ba.
32. Kacôn akhein pra ciran tamaŏ lahan nu, ba cŏ̃ mwaĭ dŏ̃ ta nithû nirwaĭ tamŏ̃n dò ma mèrî, ta-antŭ an samyaŏ mèrî, ba cŏ̃ khăbá tamālan mè, bakyă anănthŭ̃ taciran tamaŏ tamalanklan lahan nu, phiyĕ dantamaŏ anănthŭ̃ cŏ̃ da.
33. Kacôn akheinkaŭ, taciran tamaŏho laki, tamā laraŭ̃ (bacŏ̃mwaĭ) tamalanklan nu, ba taŭ̃ba laŏ dŏ̃ bakyă pra pŭpra dò, ta-u tapaŏ̃khau tama pŭraŭ̃ akhau.

[1]Kanaĭkhein, tahtŭhtan aò, sŭ̃kăn tama, ta-u tapaŏ̃khau tama akhein aklan akaŭ, môn dò ngandau kalăn kacôn lahan nu, kacôn kanaĭ akheinkaŭ, kádò môn/Units .

Aklan(8)

Môn/Federal Units lahan, ta-aòpaŏ̌ ukhau, tamālan tama dò taciran tamaŏ tama

52. Taklăndeĭnli ŭba aò, phidĭ̌ tamahtan Federal môn/ Federal units lahan, ta-u tapaŏ̌taŏ̌ aò môn/ Federal units lahan , tamālan tama, ta-u tapaŏ̌khau tama dò taciran tamaŏ tama lahan nu, cwaĭdò lu ba nu, ba ma dò phonhtan mŏ̌.

53. Sŭ̌kănblon dò môn/ Federal units lahan kacôn, tamālan tama , ta-u tapaŏ̌khau tama dò bakyă taciran tamaŏ tama lahan nu, ba magaŏ̌ mară dŏ̌, sŭ̌kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̌ kònci aò.

Aklan(9)

Bakyǎ taplǚtalaī akhein, taprancein tapǎnkhlai paǐkhlo̊n lahan

54. Dǒ kacôn akheinkaǔ nu, kaphonhtan dò phi nita, kacôn taplǚtalaī akein taphonhtan tamaǐtakrǒn tamālan tapheitama aphon.

55. Taplǚtalaī akhein taphonhtan tamaǐtakrǒn tamālan (mu/laplǒn) nu, sǚkǎnphao tadwǎntapeǐn taphî tanithû nihwǐ kònci malanklanrǐ htaǚ, taihtan danhyǚn , malanklanblan dǒ sǚkǎnphao talantaǐblondau mǒ.

56. Pwǚnkaǐ kacôn akhein dò, aphon pǔswǐ pablon da-á taplǚtalaī akhein , sǚkǎnphao tadwǎntapeǐn acǒya (Transitional National Unity Goverment-TNUG) nu, sǚkǎnphao tadwǎntapeǐn taphî tanithû nihwǐ kònci mè, ka phonhtan ba dǒ, bakyǎ taplǚtalaī taphonhtan tamaǐtakrǒn tamālan aò akaǔ.

57. Lablanhtai, kacôn akhein sǚkǎnphao tadwǎntapeǐn acǒya nu, cwaǐdò taplǚtalaī akhein, taphonhtan tamaǐtakrǒn aò, ba phîblan tamada talǎ dò nita lahan dǒ taplǚtalaī akhein, sǚkǎnphao tadwǎntapeǐn acǒya aò.

58. Cwaǐdò tyanlan 56 dò 57 aò, dǒ sǚkǎnphao talantaǐblondaukaǔ , mahtan bwailanklan htaǚ dò, lablanhtai bakyǎ Federal Demokreci taklǎndeǐn aklankaû (2) kacôn akein taphonhtan tamaǐtakrǒn tamālan , tapǎnkhlaipaǐkhlǒn nu, makaǐ plǎkaǐ hǒ tai, sǚkǎnphao tadwǎntapeǐn taphî tanithû nihwǐ kònci nu, ba taiphlǒnhtan ba.

Aklan(10)

Taprancein mabwaĭhtanblan taklăndeĭnli

59. Cwaĭdò sů̌kăn arîkaĭ akhein aklan lahan tadauhtan hŏnhtan aò nu, bakyă kacôn akhein taphonhtan tamaĭtakrŏ̌n tamālan tapănkhlaipaĭkhlŏ̌n lahan nu, ba thayů̌ pranceinblan mè, dŏ̌ sů̌kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̌ kònci akaŭ, cwaĭdò tama da tamakhlai aò, prancein mabwaĭhtan dò, taihtan danhyů̌n dŏ̌ sů̌kănphao talantaĭblondau dò, ba phi tamalanklan .

Aklan(11)

Tamālan taiphlo̓nhtan kăru lahan (General Provisions)

60. Federal Demokreci taklăndeĭn aklankaŭ (2) ŭki, caŭ/akhein mè, taŭ̓ tayanlan malanklan taplŭlaī akhein taphonhtan tamaĭtakro̓n tamālan htaŭ̓, malanklanlao tama akhein akaŭ preĭ nè.

61. Lă 2021 nein, february lă (1) dao̓ lai, phanphi áná mwaĭ cī aphon tamahtan tamālan, tayŭkhlai dò tanôn lahan pŭraŭ̓ nu, co̓ lanklan dò aco̓ mwaĭ tateĭ tamao̓ nu, ba taiphlo̓nhtan ba blan.

62. Rĭ̓dò co̓ taihtan malanklan mo̓, Federal Demokreci taklăndeĭn ŭki akhein nu, sŭ̓kănblon lūdò aplaŭ kòmiti tataihtan aò, tamālan, tanôn, tayŭkhlai dò taso̓n lahan nu, ba co̓ didòn dò Federal Demokreci taklăndeĭn ŭki mè, ba mwaĭ lanklan ba. Sŭ̓kănblon lūdò aplaŭ kòmiti nu, co̓ tŭ co̓ ră dò taklăndeĭn ŭki mwaĭ, tamālan, tanôn, tayŭkhlai dò taso̓n lahan mè, cwaĭdò sŭ̓kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̓ ko̓nci mahtan tyanlan tacăntalá tapheitama aò, mangao̓ră philanklan dò, ma tapranceinblan, tamakaĭ lahan da.

63. Cwaĭdò taklăndeĭn ŭki aò tarwaĭkhlai, tacăntalá tapheitama lahan aò, mahtan akhein nu, do̓ sŭ̓kăn arîkaĭ tahtŭhtan laraŭ̓ raŭ̓ khaucă, tacătalá tapheitama lahan nu, co̓ ma co̓ da, ba mahtan bwailanthă lahan ba aò mè, do̓ sŭ̓kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̓ kònci taphîlan nita aò, bakyă aphon lahan, ba tyanlan ba dò, ba malanklan ba do̓ sŭ̓kănphao talantaĭblondau akaŭ.

64. Sŭ̓kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̓ kòncikaŭ aò, aphon pŭphon nu, ba phi nita ba, sŭ̓kănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwĭ̓ kònci .

Aklan(12)

bakyă tamahtan Fedearl Demokreci sṻkănblon ta-aṻlan lahan.

Sṻkănphao tadwăntapeĭn taphî tanithû nihwỉ kònci tama tapheitama lahan, kacôn akhein acŏya tama tapheitama lahan, kacôn akhein sỗn-i mahtan aò bakyă tamālan tam lahan, bakyă taciran tamaŏ tama lahan nu, dỗ taklăndeĭn (1) aò, sṻkănblon tarwaĭkhlai, tahtṻhtŏn, takranlai, tarwaĭlaingă, sṻkăn tayŭkhlai lahan dò cwaĭdò taklăndeĭn (2) aò lahan, pŭpra tahtănkhau, pŭpra taphi nita akaŭ, ka malaỗhtan bábwaĭ nu, aṻlan malanklan (ratify) pŭpra.

Pra aṻlan malanklan taklăndeĭn ŭki aphon pŭphon nu, beĭ malaỗhtan sṻkăn nănkhṻ, tapankrau nănkhṻ, takhaòtakhwai nănkhṻ, tarahănyṻ nănkhṻ dò bakyă tacaṻta-ŏn tama lahan nu, ba nithû rwaĭlai dỗ Federal sṻkănblon dò sṻphao kănphao pŭpra, takyŭ takyă dò kamahtan mỗ nu, malanklan aṻlan tha-ŭ.